

Crna Gora
Regulatorna agencija
za energetiku
Broj: 18/1622-5
Podgorica, 25.04.2018. godine

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMJENO.	25.4. 2019. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-72/19-19
VEZA:	
EPA:	689 XXVI
SKRAĆENICA:	PRILOG:

SKUPŠTINA CRNE GORE

Podgorica

Predmet: Dostavljanje Predloga Finansijskog izvještaja sa Izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2018. godinu

Postupajući u skladu sa članom 54 stav 5 Zakona o energetici ("Službeni list CG", broj 5/16 i 51/17), kojim je propisano da Agencija utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu za prethodnu godinu i podnosi Skupštini na usvajanje, u prilogu akta dostavljamo: Predlog Finansijskog izvještaja sa Izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2018. godinu, Odluku Odbora Agencije o usvajanju Predloga Izvještaja i Odluku o određivanju predstavnika Agencije koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri razmatranja i usvajanja izvještaja.

Navedeno dostavljamo u 110 primjeraka, kao i CD sa dokumentom u elektronskoj formi.

Obavještavamo vas da je Regulatorna agencija za energetiku navedeni izvještaj dostavila i Ministarstvu finansija Crne Gore, shodno obavezi utvrđenoj članom 67 st. 3 i 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list CG", br. 20/14, 56/14 i 70/17), kojim je propisano da nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu, odnosno stanju za prethodnu godinu i određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri i dostavlja Ministarstvu finansija do 30. aprila tekuće, za prethodnu godinu.

S poštovanjem,

Predsjednik Odbora

Branislav Prelević

Crna Gora
Regulatorna agencija za energetiku

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ SA IZVJEŠTAJEM O RADU
REGULATORNE AGENCIJE ZA ENERGETIKU
ZA 2018. GODINU**

PREDLOG

Podgorica, april 2019. godine

REGULATORNA AGENCIJA ZA ENERGETIKU

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96

Podgorica

tel: +382 20 229 615, +382 20 229 616

fax: +382 20 229 755

E-mail: regagen@t-com.me

www.regagen.co.me

S A D R Ž A J

1. UVOD	7
2. FINANSIJSKO POSLOVANJE AGENCIJE	8
2.1. Tabela prikaz prihoda (primitaka) i rashoda (izdataka) Agencije u 2018. godini	9
2.2. Sprovedeni postupci javnih nabavki	15
3. AKTIVNOSTI AGENCIJE	17
3.1. Normativna aktivnost.....	17
3.2. Cijene i naknade za električnu energiju u 2018. godini i utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena	18
3.3. Licenciranje energetske subjekata	19
3.4. Zatvoreni distributivni sistem	23
3.5. Sertifikacija Operatora prinosnog sistema (OPS)	23
3.6. Tržište električne energije	24
3.7. Obnovljivi izvori energije i visokoefikasna kogeneracija	27
3.8. Poslovi Agencije vezani za regulisanje sektora gasa	30
3.9. Odlučivanje Agencije po žalbama kupaca električne energije.....	31
3.10. Nadzor nad radom energetske subjekata.....	33
3.11. Nadzor i primjena minimalnih standarda kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom	38
3.12. Organizaciono, kadrovsko i institucionalno jačanje Agencije	39
3.13. Saradnja Agencije sa državnim organima, regulatornim tijelima iz okruženja i međunarodnim institucijama čiji je član ili sa kojima ima zajedničke pravce aktivnosti.....	40
3.14. Ostali poslovi.....	43

1. UVOD

Predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2018. godinu, utvrđen je na osnovu odredbe člana 54 stav 5 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 15/16 i 51/17), (u daljem tekstu: Zakon), kojom je propisano da Regulatorna agencija za energetiku (u daljem tekstu: Agencija) utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu za prethodnu godinu i podnosi Skupštini Crne Gore na usvajanje. Pored ovog zakona i Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list CG", br. 20/14, 56/14, 70/17 i 4/18), članom 67 st. 3 i 4, propisana je obaveza nadležnog organa nezavisnog regulatornog tijela da utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu, odnosno stanju za prethodnu godinu i da određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri, i isto dostavlja Ministarstvu finansija do 30. aprila tekuće za prethodnu godinu.

Polazište za utvrđivanje ovog izvještaja je realizacija Finansijskog plana i Plana rada Regulatorne agencije za energetiku za 2018. godinu, koji je usvojen od strane Skupštine Crne Gore, Odlukom broj 00-72/17-41/3 EPA 261 XXVI od 26.12.2017. godine, koja je objavljena u "Službenom listu CG", broj 92/17.

Shodno ovome finansijski dio izvještaja sadrži prikaz načina finansiranja Agencije, primitke i izdatke koji su ostvareni tokom 2018. godine, sa posebnim osvrtom na javne nabavke.

Aktivnosti Agencije su predstavljene kroz pregled i opis poslova sprovedenih tokom izvještajnog perioda, a koje se odnose na: normativnu aktivnost; utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena; licenciranje energetskih subjekata u elektroenergetskom sektoru i sektoru nafte i gasa; zatvoreni distributivni sistem električne energije; sertifikaciju operatora prenosnog sistema; tržište električne energije; obnovljive izvore energije i visokoefikasnu kogeneraciju; aktivnosti koje se tiču sektora gasa; postupke po žalbama kupaca električne energije; nadzor nad radom energetskih subjekata, organizaciono, kadrovsko i institucionalno jačanje Agencije i pregled učešća, saradnju i praćenja rada sa institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou i ostale poslove. Navedene poslove, shodno unutrašnjoj organizaciji, obavljale su službe za energetske-tehničke poslove regulacije, ekonomske poslove regulacije, pravne poslove regulacije, kao i službe za gas, naftu i licence i opšte poslove Agencije.

Agencija je u okviru nadležnosti utvrđenih Zakonom o komunalnim djelatnostima ("Službeni list CG", broj 55/16), obavljala i poslove regulacije komunalnih djelatnosti i to javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama. Navedene poslove, Agencija je sprovodila preko Službe za regulisane komunalne djelatnosti.

Imajući u vidu da je Zakonom o komunalnim djelatnostima, propisano da Agencija priprema i dostavlja Skupštini Crne Gore godišnji izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti do 31. jula tekuće za prethodnu godinu, ovaj izvještaj ne sadrži bliže informacije o aktivnostima Agencije na poslovima regulisanih komunalnih djelatnosti.

Godišnji izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti za 2018. godinu, Agencija će sačiniti i dostaviti Skupštini Crne Gore u navedenom roku.

Tokom 2018. godine Odbor Agencije je održao 25 sjednica na kojima su donijeta podzakonska akta, odluke, odobrenja, saglasnosti i druga akta iz nadležnosti Odbora Agencije, što je sadržano u ovom izvještaju.

2. FINANSIJSKO POSLOVANJE AGENCIJE

Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se iz naknada za izdavanje licenci, godišnjih naknada za korišćenje licenci, naknada za utvrđivanje statusa zatvorenog distributivnog sistema, godišnjih naknada za korišćenje statusa zatvorenog distributivnog sistema i naknada za rješavanje sporova putem arbitraže, a utvrđuju se finansijskim planom Agencije koji usvaja Skupština Crne Gore.

U Finansijskom planu za 2018.godinu projektovani su prilivi i odlivi novčanih sredstava potrebnih za realizaciju planiranih aktivnosti, kao i rezervna sredstva potrebna da obezbijede finansiranje jednomjesečnog rada Agencije na početku 2019. godine tj. do početka obezbjeđivanja sredstava od naknada za licence za 2019. godinu i da pokriju neplanirane rashode.

Agencija izdaje licence na zahtjev subjekta koji namjerava da obavlja energetske djelatnosti i to za svaku djelatnost koja je utvrđena Zakonom, pri čemu je podnosilac zahtjeva dužan da plati naknadu za izdavanje licence, a nakon dobijanja licence da plaća godišnju naknadu za njeno korišćenje tokom perioda na koji je izdata licenca. Visinu ovih naknada Agencija utvrđuje odlukom koja se donosi za svaku godinu posebno.

Godišnji prihod obezbjeđuje se od imalaca licenci - energetske subjekata iz dvije oblasti energetskog sektora, i to elektroenergetske i oblasti nafte i gasa, na način propisan Metodologijom za utvrđivanje načina obezbjeđenja sredstava za rad Agencije ("Službeni list CG", br. 44/16 i 70/16). Navedenom metodologijom usvojen je metodološki pristup da u ukupnom prihodu učešće dijela prihoda od naknada iz oblasti elektroenergetskih djelatnosti i dijela prihoda od naknada iz oblasti nafte i gasa zavisi od nivoa aktivnosti Agencije na poslovima koji se odnose na navedene oblasti.

Planirani iznosi naknada za korišćenje licenci utvrđuju se na osnovu broja i vrste izdatih licenci za navedene energetske oblasti, a na bazi ostvarenja tehničkih i energetskih indikatora djelatnosti energetske subjekata iz prethodne godine (u elektroenergetskoj oblasti to su: instalisana snaga - MW i isporučena energija - MWh, a u oblasti nafte i gasa: skladišni kapacitet - m³, broj i vrsta transportnih sredstava, kao i količine isporučenih/prodatih naftnih derivata u litrima/kilogramima).

Na osnovu Metodologije za utvrđivanje načina obezbjeđenja sredstava za rad Agencije donijeta je Odluka o utvrđivanju naknada za licence za 2018.godinu ("Službeni list CG", broj 90/17), kojom su utvrđeni način obračunavanja godišnjih naknada za korišćenje licenci za obavljanje energetske djelatnosti i naknada za korišćenje statusa zatvorenog distributivnog sistema, iznosi naknada za izdavanje licenci i iznosi naknada za utvrđivanje statusa zatvorenog distributivnog sistema.

2.1. Prikaz prihoda (primitaka) i rashoda (izdataka) Agencije u 2018. godini

Tabela 1. - Tabelarni prikaz prihoda (primitaka) i rashoda (izdataka) Agencije u 2018. godini

Red. broj	Opis	Planirano	Ostvareno
		€	€
	PRIHODI		
1	Prihodi od naknada za izdavanje licenci	6.000,00	8.800,00
2	Prihodi od naknada za korišćenje licenci	1.017.781,00	1.024.724,32
2.1.	Prihodi od korišćenja statusa zatv.distrib.sistema		435,86
2.2.	Prihodi od ostalih naknada za korišćenje licenci		1.024.288,46
3	Ostali poslovni prihodi	10.000,00	38.480,71
4	Prihodi od rješavanja sporova putem arbitraže		8.265,00
I	UKUPNI PRIHODI (1+2+3+4)	1.033.781,00	1.080.270,03
5	Prenesena sredstva iz prethodnih godina	400.000,00	454.489,90
	UKUPNI PRIHODI I PRENEŠENA SREDSTVA	1.433.781,00	1.534.759,93
	RASHODI		
1	Troškovi materijala	30.300,00	20.821,39
	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	9.000,00	5.312,22
	Troškovi stručne literature	6.500,00	2.893,32
	Troškovi štampanja propisa	5.000,00	5.046,77
	Troškovi goriva i energije	9.800,00	7.569,08
2	Bruto zarade, naknade zarada i dr. primanja zaposlenih	933.341,65	733.999,57
	Bruto zarade i bruto naknade zarada i dr.primanja	796.890,86	612.865,28
	Troškovi bruto naknade i drugih primanja	34.677,94	38.059,21
	Doprinosi na teret poslodavca	101.772,85	83.075,08
3	Troškovi službenih putovanja	52.000,00	71.073,86
	Troškovi službenih putovanja koji nisu refundirani	45.000,00	45.703,06
	Refundirani troškovi službenih putovanja	7.000,00	25.370,80
4	Troškovi proizvodnih usluga	33.500,00	24.685,90
	Troškovi komunikacija	12.500,00	10.191,22
	Troškovi održavanja sredstava	15.500,00	10.971,34
	Troškovi poštarine	3.500,00	2.548,14
	Troškovi oglašavanja	2.000,00	975,20
5	Troškovi neproizvodnih usluga	80.200,00	77.125,60
	Troškovi konsultantskih usluga	30.000,00	26.745,88
	Troškovi komunalija	1.500,00	1.190,61
	Troškovi provizija	3.200,00	1.812,00
	Premije osiguranja	8.500,00	8.649,97
	Troškovi članarina, obrazovanja, seminara i radionica	19.000,00	21.152,71
	Ostali troškovi	18.000,00	17.574,43
5.1.	Troškovi za rješavanje sporova putem arbitraže		8.259,58
6	Nabavka osnovnih sredstava	35.900,00	38.391,69

7	Sredstva za rješavanje stambenih potreba	45.736,28	45.736,28
8	Zakup poslovnog prostora	25.000,00	21.452,41
9	Procjena imovine energetskih subjekata	10.000,00	
10	Rezervisanje naknade zarade članu Odbora Agencije i izvršnom direktoru Agencije	34.650,09	-
11	Troškovi Projekta, podzakonskih akata i njihove implementacije	10.000,00	-
12	Zakup Softvera za izdavanje garancije porijekla i utvrđivanje statusa povlašćenih proizvođača	20.000,00	20.000,00
13	Trening i obuka kadrova za gas	5.000,00	-
14	Organizacija skupova u oblasti energetske regulacije	2.500,00	
II	UKUPNI RASHODI (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11+12+13+14)	1.318.128,02	1.061.546,28
a)	Obaveze na početku perioda	-	7.704,59
b)	Obaveze na kraju perioda	-	22.483,30
III	Amortizacija osnovnih sredstava	50.652,98	50.652,98
IV	UKUPNO POTROŠENA SREDSTVA (II+III+a-b)	1.368.781,00	1.097.420,55
V	Rezerva i sredstva na računu Agencije (1+2+3+4)	65.000,00	437.339,38
1	Sredstva za umanjenje naknada		348.378,89
2	Sredstva za prenešene obaveze		22.483,30
3	Razlika između planirane i ostvarene rezerve		1.477,19
4	Rezerva	65.000,00	65.000,00
VI	UKUPNO RASHODI I REZERVA	1.433.781,00	1.534.759,93

Tabela 2. - Prikaz priliva i odliva sredstava amortizacije tokom 2018. godine

Red. broj	Opis	€
1	Stanje sredstava amortizacije na dan 01.01.2018.god. (1.1.+1.2.-1.3.-1.4.)	61.119,44
1.1.	Prenos sredstava odobrenih finansijskim planom za 2016.godinu	42.340,87
1.2.	Prenos sredstava odobrenih finansijskim planom za 2017.godinu	38.788,56
1.3.	Nabavka vozila tokom 2017.godine	19.990,00
1.4.	Provizije isplaćene tokom 2017.godine	19,99
2	Prenešena sredstava odobrena Finansijskim planom za 2018.god.	50.652,98
3	Kupovina poslovnog prostora	102.493,00
4	Notarske usluge, porez na promet nepokretnosti i opremanje poslovnog prostora iz tačke 3	3.540,65
5	Troškovi provizija	99,17
6	Stanje sredstava amortizacije na dan 31.12.2018.god. (1+2-3-4-5)	5.639,60

Tabela 3. - Prikaz priliva i odliva sredstava za kupovinu softvera za izdavanje garancija porijekla tokom 2018. godine

Red. broj	Opis	€
1	Stanje sredstava za kupovinu softvera na dan 01.01.2018.god. (1.1.+1.2.-1.3.)	59.999,00
1.1.	Prenos sredstava odobrenih finansijskim planom za 2016.godinu	40.000,00
1.2.	Prenos sredstava odobrenih finansijskim planom za 2017.godinu	20.000,00
1.3.	Provizije isplaćene tokom 2017.godine	1,00
2	Prenešena sredstava odobrena Finansijskim planom za 2018.god.	20.000,00
3	Troškovi provizija	2,88
4	Stanje sredstava za kupovinu softvera na dan 31.12.2018.god (1+2-3)	79.996,12

U prikazanim tabelama nijesu obuhvaćeni troškovi koje Agencija ima u obavljanju poslova utvrđenih Zakonom o komunalnim djelatnostima. Naime, Zakonom o komunalnim djelatnostima predviđeno je da se rad Agencije kao regulatornog tijela za regulisane komunalne djelatnosti finansira iz naknada koju plaćaju vršioci regulisanih komunalnih djelatnosti i namijenjena je za pokrivanje procijenjenih troškova Agencije za obavljanje poslova utvrđenih tim zakonom. Takođe, istim zakonom propisano je da iznos navedene naknade utvrđuje Agencija posebnim aktom, uz prethodnu saglasnost Vlade Crne Gore.

Međutim, za stvaranje uslova za samostalno finansiranje Agencije od navedenih naknada, pored donošenja podzakonskih akata, neophodna je i dosljedna primjena Zakona o komunalnim djelatnostima od strane svih subjekata na koje se isti odnose, iz kog razloga je bilo neophodno obezbijediti drugi način finansiranja Agencije za obavljanje poslova regulacije komunalnih djelatnosti u 2018. godini.

S tim u vezi, Zakonom o budžetu Crne Gore za 2018. godinu, predviđena su sredstva za finansiranje rada Agencije na poslovima regulacije komunalnih djelatnosti, u iznosu od 140.000 eura. Radi obezbjeđenja navedenih sredstava, za 2018. godinu, zaključen je Sporazum između Ministarstva održivog razvoja i turizma i Agencije, 10. oktobra 2018. godine, kojim su navedena budžetska sredstva opredijeljena Agenciji.

Takođe, ukazujemo da je dio zavisnih troškova koji su neophodni za rad Agencije u dijelu koji se odnosi na regulisane komunalne djelatnosti (troškovi zajedničkih službi, troškovi revizije, troškovi registracije i održavanja vozila, troškovi električne energije, vode, čistoće i deponije i drugi zavisni troškovi), u 2018. godini pokriven iz navedenih budžetskih sredstava.

I Prihodi

Prihodi su predstavljeni u tabeli na način da je prikazana struktura priliva svih sredstava uplaćenih Agenciji u toku 2018. godine, kao i ostalih raspoloživih sredstava koja je Agencija koristila, i to:

- 1) Prihod ostvaren od naknada za izdavanje licenci, koji su planirani u iznosu od 6.000,00 €, ostvareni su u iznosu od 8.800,00 €, odnosno za 2.800,00 € više od planiranog iz razloga što je broj podnijetih zahtjeva za izdavanje licenci bio veći od očekivanog;
- 2) Po osnovu godišnjih naknada za korišćenje licenci ostvaren je prihod u iznosu od 1.024.724,32€, što je za 0,68% veće od planiranog iznosa od 1.017.781,00 €. Od ukupno ostvarenog iznosa prihoda od naknada za korišćenje licenci, za status zatvorenog distributivnog sistema prihodovano je 435,86 €;
- 3) Agencija je ostale poslovne prihode ostvarila u iznosu od 38.480,71 €, koji se sastoje od prihoda za refundiranje troškova službenih putovanja u iznosu od 25.370,80 € (Energy Community 24.945,80 € i USAID 425,00 €) i ostalih poslovnih prihoda u iznosu od 13.109,91 € (prihodi od refundacija bolovanja, prihodi od naknada šteta po sudskim odlukama, prihodi od prodaje osnovnog sredstva i sl.);
- 4) Prihodi ostvareni od rješavanja sporova putem arbitraže iznose 8.265,00 €;
- 5) Sredstva prikupljena u prethodnim godinama koja nijesu iskorišćena u toku tih godina iznosila su 454.489,90 €.

II Rashodi

U okviru Rashoda dat je pregled svih troškova koje je Agencija ostvarila u 2018. godini, odnosno prikazana je struktura trošenja prikupljenih sredstava. Ukupno potrošena sredstva Agencije u 2018. godini, iznose 1.097.420,55 € i manja su za 19,82% od planiranih 1.368.781,00€. Ostvareni troškovi predstavljeni su po stavkama uz poređenje sa planiranim troškovima.

- 1) *Troškovi za materijal* u ukupnom iznosu su bili manji od planiranih, a pojedinačno su ostvareni na sljedeći način:
 1. *Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala* ostvareni su u iznosu od 5.312,22€ i manji su za 41% od planiranih 9.000,00 €.
 2. *Troškovi stručne literature* koji se odnose na pretplatu na "Službeni list Crne Gore", pretplatu na stručne časopise iz pravne, ekonomske i energetske oblasti i kupovinu druge stručne literature, kao što su komentari zakona koji regulišu oblasti značajne za rad Agencije, koji su bili planirani u iznosu od 6.500,00 € ostvareni su u iznosu od 2.893,32 €, odnosno manji su za 55,50%;
 3. *Troškovi štampanja propisa* ostvareni su u iznosu od 5.046,77€, što je za 0,94% više od planiranog iznosa od 5.000,00 €. Dio ovih troškova u iznosu od 1.149,50 € odnosi se na izradu izvještaja o stanju energetskog sektora Crne Gore u 2017.godini, kao i na naknade troškova štampanja Odluke kojom se AD Crnogorskom elektroprenosnom sistemu iz Podgorice, izdaje sertifikat kao operatoru prenosnog sistema električne energije i Pravila o izmjeni i dopuni pravila o licencama za obavljanje energetskih djelatnosti ("Službeni list CG" 30/18) u iznosu od 2.349,00 €;
 4. *Troškovi goriva i energije* iznosili su 7.569,08 €, što je za 22,77% manje od planiranih 9.800,00 €.
- 2) *Troškovi bruto zarada, naknada zarada i dr. primanja zaposlenih* ostvareni su u iznosu od 733.999,57 €, što je za 21,36% manje u odnosu na planirani iznos od 933.341,65 €, koliko je predviđeno Finansijskim planom za 2018. godinu.

- 3) *Za službena putovanja* potrošeno je ukupno 71.073,86 €, od čega je iznos od 25.370,80 € refundiran od strane organizatora skupova, kako je objašnjeno u okviru Prihoda pod tačkom 3, pa je Agencija realno od svojih sredstava potrošila 45.703,06 €, što je za 12% manje od planiranih 52.000,00 €.
- 4) *Troškovi proizvodnih usluga* ostvareni su u iznosu od 24.685,90€ što je za 26,30% manje od planiranih 33.500,00 € i čine ih:
1. *Troškovi komunikacija*, u ukupnom iznosu od 10.191,22 €, manji su od planiranih 12.500,00 € za 18,47% i odnose se na troškove fiksnih i mobilnih telefona, kao i na troškove interneta;
 2. *Troškovi održavanja sredstava* iznose 10.971,34 € i manji su od planiranih 15.500,00 € za 29,22%. Agencija je kao vlasnik poslovnog prostora koji je u stambenoj zgradi, a na osnovu Odluke Skupštine stanara, na ime troškova održavanja zajedničkih prostorija, u 2018. godini, uplatila ukupan iznos od 2.916,45 €, a za renoviranje prostora na I spratu utrošila je 5.093,56 €. Troškovi održavanja sajta iznose 1.099,89 €, a ostatak sredstava od 1.861,44€ odnosi se na: registraciju vozila, računarski antivirus program i ostale troškove popravke i održavanje poslovnog prostora i opreme.
 3. *Troškovi poštarina* iznose 2.548,14 € i manji su za 27,20% od planiranih 3.500,00 €.
 4. *Troškovi oglašavanja u sredstvima informisanja* ostvareni su u iznosu od 975,20 €, što je za 51,24% manje od planiranih 2.000,00 €.
- 5) *Troškovi neproizvodnih usluga* ostvareni su u iznosu od 77.125,60€ što je za 3,83% manje od planiranih 80.200,00 € i to su:
1. *Troškovi konsultantskih usluga* ostvareni su u ukupnom iznosu od 26.745,88 € i manji su od planiranih 30.000,00 € za 10,85%.
 2. *Troškovi komunalija* iznose 1.190,61€ i manji su za 309,39 € u odnosu na planirani iznos od 1.500,00 €, odnosno za 20,63% ;
 3. *Troškovi provizija*, koji se prvenstveno odnose na provizije banaka, ostvareni su u iznosu od 1.812,00 €, i manji su od planiranih 3.200,00 € za 1.388,00 €, odnosno za 43,37%;
 4. *Troškovi premija osiguranja* ostvareni su u iznosu od 8.649,97 €, što je za 149,97 € više od planiranih 8.500,00 €, odnosno za 1,76%;
 5. *Za troškove seminara, stručne obuke zaposlenih i plaćanja članarina međunarodnim organizacijama* čiji je član Agencija, utrošeno je 21.152,71 € što je za 11,33% više od planiranih 19.000,00 €. Agencija je u 2018. godini platila prisustvo zaposlenih na međunarodnim seminarima u energetskej regulaciji i na seminarima u zemlji u iznosu od 8.046,70 € i troškove stručnog usavršavanja zaposlenih u iznosu od 6.106,01€. Pored toga, Agencija je kao članica MEDREG-a (Udruženja regulatora za električnu energiju i gas Mediterana) uplatila iznos godišnje članarine od 2.000,00 €, kao posmatrač CEER-a (Savjet evropskih energetskej regulatora), godišnji iznos od 4.000,00 € i iznos od 1.000,00 € koji se odnosi na kolektivnu članarinu za 2018. godinu za CG KO CIGRE.
 6. *Ostali troškovi* ostvareni su u iznosu od 17.574,43 € što je za 2,36% manje od planiranih 18.000,00€, a sastoje se od: sudskih troškova i troškova vještačenja, troškova administrativnih i sudskih taksi propisanih zakonom, troškova reprezentacije, troškova pomoći i donacija, troškova pretplate na dnevnu štampu i ostale troškove koji nijesu posebno spomenuti.

- 6) *Za nabavku osnovnih sredstava* planirano je 35.900,00 €, a potrošeno 38.391,69 €, što je za 6,94% više od planiranog iznosa. Iznos od 2.730,00 €, koji je uključen u navedena potrošena sredstva, odnosi se na nabavku namještaja po Ponudi br.16/2308-7 od 04.08.2016.godine, koja je realizovana u 2018. godini. Ova nabavka bila je odobrena u Finansijskom planu za 2016. godinu, ali je postupak bio obustavljen. Razlog za obustavu postupka bio je podnošenje žalbe od strane ponuđača na rješenje o izboru najpovoljnije ponude, tako da je postupak pred Državnom komisijom za kontrolu postupaka javnih nabavki okončan tek tokom 2018. godine.
- 7) *Sredstva za rješavanje stambenih potreba* zaposlenih izdvojena su u iznosu od 45.736,28 € koliko je i predviđeno Finansijskim planom.
- 8) *Troškovi zakupa* nedostajućeg poslovnog prostora ostvareni su u iznosu od 21.452,41€, što je u odnosu na planiranih 25.000,00 € manje za 14,19%.
- 9) *Sredstva za kupovinu softvera* za izdavanje garancija porijekla i utvrđivanje statusa povlašćenih proizvođača, izdvojena su u visini planiranog iznosa od 20.000,00 €. Zakonom je propisano da Agencija vodi registar izdatih garancija porijekla, a zbog obimnosti podataka i složenosti procesa, planirana je nabavka softverske aplikacije koja će omogućiti i cirkulisanje garancija porijekla sa evropskim zemljama. Kako su za nabavku softverske aplikacije neophodna sredstva reda veličine 100.000 € i više zbog potrebe permanentnog održavanja iste, opredjeljenje Agencije je da formira fond u kome se na godišnjem nivou izdvajaju sredstva u iznosu od po 20.000 €, do momenta stvaranja uslova da se ista kupi. Ukupno izdvojena sredstva u ovom fondu na dan 31.12.2018.godine iznose 79.996,12€ što je i prikazano u tabeli 3.

III Amortizacija osnovnih sredstava

Sredstva za amortizaciju osnovnih sredstava izdvojena su u planiranom iznosu od 50.652,98 €.

Iz sredstava amortizacije (Tabela 2) obezbijedena su sredstva za kupovinu poslovnog prostora, što je opisano u Poglavlju 2. tački 2 (Sprovedeni postupci javnih nabavki).

a) Kratkoročne obaveze na početku perioda

Neizmirene obaveze iz 2017. godine u iznosu od 7.704,59 €, prezentovane u Finansijskom izvještaju Agencije za 2017. godinu, izmirene su u toku 2018. godine i nivo odliva sredstava po tom osnovu iskazan je zbirno na stavci kratkoročnih obaveza na početku perioda.

b) Kratkoročne obaveze na kraju perioda

Na kraju 2018. godine ostale su neizmirene kratkoročne obaveze u ukupnom iznosu od 22.483,30€. Navedene obaveze odnose se na obaveze prema dobavljačima i zaposlenima.

IV Ukupno potrošena sredstva

Agencija je u 2018. godini potrošila sredstva u ukupnom iznosu od 1.097.420,55 €, što je za 19,82% manje od planiranog iznosa od 1.368.781,00€.

V Rezerva i Prenos sredstava

Članom 51 stav 7 Zakona propisano je da se, po isteku poslovne godine, sredstva koja preostanu na računu Agencije nakon izmirenja obaveza prenose u narednu godinu, a naknade za narednu godinu se srazmjerno umanjuju. Shodno navedenom naknade koje energetske subjekti plaćaju u 2019. godini umanjene su za iznos sredstava od 348.378,89 €, a koja su na kraju 2018. godine ostala na računu Agencije, uz izuzetak odobrene rezerve i iznosa za namirivanje obaveza na kraju perioda.

Sredstva koja su preostala na računu iznose 437.339,38 € i čine ih:

- Sredstva za umanjenje naknada u iznosu od 348.378,89 €
- Sredstva za isplate preostalih obaveza u iznosu od 22.483,30 €
- Razlika između planirane i ostvarene rezerve 1.477,19 € i
- Rezerva u iznosu od 65.000,00 €.

2.2. Sprovedeni postupci javnih nabavki

Saglasno obavezi utvrđenoj članom 38 stav 1 Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list CG", br. 42/11, 57/14, 28/15 i 42/17), Agencija je kao obveznik tog zakona, sačinila Plan javnih nabavki za 2018. godinu, koji je objavljen na internet stranici Uprave za javne nabavke www.ujn.gov.me i na internet stranici Agencije www.regagen.co.me.

U skladu sa Planom javnih nabavki za 2018. godinu, Agencija je u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine sprovela postupke javnih nabavki i nabavke male vrijednosti koji su prikazani u Tabeli 4.

Tabela 4. - Postupci javnih nabavki i nabavki male vrijednosti sprovedeni u periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine

Vrsta postupka javne nabavke	Procijenjeni iznos po planu 2018.g. (€)	Planirani postupci	Pokrenuti postupci	Završeni postupci	Obustavljeni postupci		Nerealizovani postupci		Realizovana ugovorena vrijednost sa porezom (€)
					Broj	Iznos (€)	Broj	Iznos (€)	
Otvoreni postupak	462.000,00	4	3	3	/	/	1	20.000,00	138.882,00
Nabavke male vrijednosti	97.320,00	19	16	15	/	/	4	18.500,00	65.198,55
Ukupno	559.320,00	23	19	18	/	/	5	38.500,00	204.080,55
<i>*Postupak iz 2016.g. realizovan u 2018.g.</i>	3.000,00	/	/	1	/	/	/	/	2.730,00

*Napomena: Šoping postupak pokrenut u 2016. godini, realizovan je u 2018. godini kroz nabavke male vrijednosti, a odnosi se na nabavku kancelarijskog namještaja.

Primjena postupka nabavki male vrijednosti i hitnih nabavki počela je stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list CG", broj 42/17) od 30.06.2017. godine, čime je prestala da postoji šoping metoda pa je postupak prikazan u obrascu B (Izveštaj o sprovedenim nabavkama male vrijednosti) i kao takav dostavljen Upravi za javne nabavke u sklopu godišnjeg izvještaja o sprovedenim javnim nabavkama.

Shodno tome, zbog žalbene procedure u ponovnom postupku odlučivanja o izboru najpovoljnije ponude po tenderskoj dokumentaciji broj 10/16 16/2308-5 od 22.07.2016. godine, za šoping postupak javne nabavke kancelarijskog namještaja, a u skladu sa Rješenjem Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki br. UP.0903-403/4-2017 od 08.02.2018. godine, kojim se nalaže vraćanje predmeta na ponovni postupak i odlučivanje, ovlašćeno lice Regulatorne agencije za energetiku na prijedlog službenika za javne nabavke, donijelo je novo rješenje o izboru najpovoljnije ponude i zaključen je ugovor broj 18/535-8 od 08.03.2018. godine.

Agencija je sprovela postupke i zaključila ugovore o javnim nabavkama i nabavkama male vrijednosti za period od 01.01. do 31.12.2018. godine, od kojih otvoreni postupci čine 3 realizovana postupka u vrijednosti od 138.882,00€ a nabavke male vrijednosti čine 15 realizovanih postupaka u vrijednosti od 65.198,55€, što ukupno čini vrijednost od **204.080,55€**. Jedan postupak iz 2016. godine, čija je procijenjena vrijednost iznosila 3.000,00€ je realizovan takođe u 2018. godini po ugovoru br.18/535-8 od 08.03.2018. godine, sa ugovorenom vrijednošću 2.730,00€, što ukupno čini iznos od **206.810,55€** utrošenih sredstava iz budžeta opredijeljenog za 2018. godinu i odobrenih sredstava iz 2016. godine.

Za javne nabavke koje se odnose na otvorene postupke, u periodu od 01.01.2018. do 31.12.2018. godine okončana su tri postupka, i to:

1. „Nabavka službenog automobila“ čija je procijenjena vrijednost po Planu javnih nabavki 17.000,00€, koliko je i utrošeno.
2. "Kupovina poslovnog prostora i garažnog mjesta" čija je procijenjena vrijednost po Planu javnih nabavki 400.000,00€, a utrošeno je 102.493,00€. Bitno je ukazati da je izvor finansiranja kupovine poslovnog prostora predviđen Finansijskim planom za 2018. godinu, iz sredstva Agencije, i kreditno zaduženje kod poslovne banke. Međutim, Agencija nije vršila kreditno zaduženje već je za navedeni postupak utrošila dio sopstvenih sredstava u iznosu od 102.493,00€ kojima je kupljen nedostajući poslovni prostor od 60m² sa garažnim mjestom od 13m². Time je samo djelimično riješen problem nedostatka poslovnog prostora za potrebe Agencije. Pored navedenog iznosa za notarske usluge, porez na promet nepokretnosti i opremanje kupljenog poslovnog prostora utrošeno je 3.540,65 €, što je prikazano u Poglavlju 2. tački 1, Tabela 2.
3. "Zakup poslovnog prostora" čija je procijenjena vrijednost po Planu javnih nabavki 25.000,00€, a prihvaćena je najniža ponuda u vrijednosti od 19.399,00€. Za ostale pripadajuće troškove za zakupljeni prostor (električna energija, komunalne usluge, održavanje idr) utrošeno je 2.053,41 €, što je prikazano u Poglavlju 2. tački 1, Tabela 1. u ukupnom iznosu od 21.452,41.

Za nabavke male vrijednosti, realizovano je 15 postupaka što čini ukupno 65.198,55€. Nerealizovanih postupaka je bilo četiri, čija je procijenjena vrijednost ukupno iznosila 18.500,00€. Razlog nerealizacije jednog postupka je žalbena procedura na postupak iz 2016. godine, tj. prekidanje svih daljih aktivnosti, shodno

članu 124 stav 1 ZJN, Agencije kao naručioca do donošenja Rješenja Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki i njegovo prenošenje u 2018. godinu. Zato nije mogao biti pokrenut isti postupak predmetne javne nabavke dva puta u istoj godini (kancelarijski namještaj). Druga dva postupka nijesu realizovana, jer se nijesu stekli uslovi za angažovanje nezavisnih procjenitelja od strane Agencije, a što je bio predmet ta dva planirana postupka javne nabavke. Četvrti postupak za nabavku usluge održavanja tehničke opreme, pokrenut je u 2018. godini, a početak realizacije postupka je u 2019. godini.

Pored redovnih aktivnosti nabavke roba, usluga i radova, Agencija je u toku 2018. godine u propisanim rokovima, dostavila Upravi za javne nabavke:

- 1) Izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama za period od 01.01. do 30.06.2017. godine,
- 2) Izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o nabavkama male vrijednosti za period od 01.07. do 31.12.2017. godine i
- 3) Izvještaj o kršenju antikorupcijskih pravila i pravila sukoba interesa za 2018. godinu.

3. AKTIVNOSTI AGENCIJE

3.1. Normativna aktivnost

Donošenje normativnih akata koja sama utvrđuje, kao i davanje saglasnosti i odobrenja na akta koja u skladu sa Zakonom pripremaju i dostavljaju energetski subjekti, predstavlja osnovu normativne djelatnosti Agencije. U periodu 2016-2017. godina Agencija je donijela sve akte koji su bili propisani Zakonom i odobrila većinu akata koje dostavljaju energetski subjekti.

U 2018. godini Agencija je donijela Odluku o izdavanju sertifikata AD Crnogorski elektroprenosni sistem Podgorica, kao operatoru prenosnog sistema električne energije ("Službeni list CG", broj 30/18).

Agencija je odobrila sljedeće akte energetskih subjekata:

- Pravila za odlučivanje po prigovorima kupaca priključenih na distributivni sistem ("Službeni list CG", broj 10/18);
- Metodologiju za utvrđivanje naknada za priključenje na prenosni sistem električne energije ("Službeni list CG", broj 14/18) i
- Odluku o utvrđivanju jediničnih cijena i koeficijenata za utvrđivanje naknade za izvođenje priključka na prenosni sistem električne energije ("Službeni list CG", broj 17/18).

Pored odobravanja navedenih akata, Agencija je donijela Odluku, broj 18/714-3 od 22.02.2018. godine, kojom je data saglasnost na Program otkupa infrastrukture Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD za period 2017-2019. godina, kao i Djelimičnu odluku, broj 18/2649-9 od 03.08.2018. godine, kojom je data saglasnost

na dio Ažuriranog investicionog plana za period 2019-2021. godina, za DOO Crnogorski elektrodistributivni sistem Podgorica.

U okviru redovnih godišnjih aktivnosti, po usvajanju Finansijskog plana za 2019. godinu od strane Skupštine Crne Gore, Agencija je donijela Odluku o utvrđivanju naknada za licence i za zatvoreni distributivni sistem, za 2019. godinu ("Službeni list CG", broj 4/19). Ovom odlukom utvrđuje se način obračunavanja godišnjih naknada za korišćenje licenci za obavljanje energetske djelatnosti i naknada za korišćenje statusa zatvorenog distributivnog sistema, iznosi naknada za izdavanje licenci i iznosi naknada za utvrđivanje statusa zatvorenog distributivnog sistema, za 2019. godinu.

3.2. Cijene i naknade za električnu energiju u 2018. godini i utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena

Tokom 2018. godine, u elektroenergetskom sektoru primjenjivane su sljedeće cijene i naknade:

- 1) Cijena za angažovani prenosni kapacitet, u iznosu 1,8045 €/kW/mjesec i cijena dozvoljenih gubitaka električne energije u prenosnom sistemu u iznosu 0,1469 €/kWh, utvrđene Odlukom o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena Crnogorskom elektroprenosnom sistemu AD Podgorica, broj 16/2609-41 od 05.12.2016. godine;
- 2) Cijena za angažovani distributivni kapacitet, u iznosu 13,0907 €/kW/mjesec i cijena dozvoljenih gubitaka električne energije u distributivnom sistemu u iznosu od 0,3491 €/kWh, utvrđene Odlukom o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije, broj 16/2610-24 od 05.12.2016. godine, i
- 3) Jedinična naknada za rad operatora tržišta električne energije u iznosu od 0,0152 €/kWh, utvrđena Odlukom o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije, broj 17/2595-23 od 28.11.2017. godine.

U 2018. godini Agencija je u skladu sa Zakonom i Metodologijom za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad operatora tržišta električne energije radila na rješavanju zahtjeva DOO Crnogorski operator tržišta električne energije Podgorica (COTEE) za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad.

U postupku koji je u Agenciji sproveden po podnjetom zahtjevu, analizirana je dokumentacija dostavljena uz zahtjev, kao i dokumentacija dostavljena u periodu do donošenja konačne odluke, kojom je utvrđena jedinična naknada za rad operatora tržišta za 2019. godinu u iznosu od 0,0175 €/kWh.

U tabeli 5. prikazane su cijene za angažovani prenosni i distributivni kapacitet, cijene dozvoljenih gubitaka električne energije u prenosnom i distributivnom sistemu i jedinična naknada za rad operatora tržišta električne energije za 2017. i 2018. godinu.

Tabela 5. - Utvrđene cijene i naknade za 2017. i 2018. godinu

Cijene i naknade	2017. godina	2018. godina	2018/2017 [%]
Cijena za angažovani prenosni kapacitet [€/kW/mjesec]	1,7490	1,8045	3,17
Cijena dozvoljenih gubitaka električne energije u prenosnom sistemu [€/kWh]	0,1472	0,1469	-0,20
Cijena za angažovani distributivni kapacitet [€/kW/mjesec]	12,7896	13,0907	2,35
Cijena dozvoljenih gubitaka električne energije u distributivnom sistemu [€/kWh]	0,3497	0,3491	-0,17
Jedinična naknada za rad operatora tržišta električne energije [€/kW]	0,0120	0,0152	26,67

3.3. Licenciranje energetskih subjekata

Licenciranje energetskih subjekata propisano je Zakonom a bliže razrađeno Pravilima o licencama za obavljanje energetskih djelatnosti ("Službeni list CG", br. 50/16, 30/18 i 75/18) koje je donijela Agencija. Navedenim pravilima utvrđen je sadržaj obrazaca za podnošenje zahtjeva za izdavanje licence, dokazi koji se dostavljaju uz zahtjev, sadržaj odluke o izdavanju licence, sadržaj i izgled licence, rok izrade licence, način kontrole ispunjavanja uslova utvrđenih licencom, način razmjene informacija sa energetskim subjektima, kao i način plaćanja naknada za licencu i sadržaj registra licenci.

Poslovi Agencije koji se odnose na licenciranje energetskih subjekata, u toku 2018. godine, obuhvatali su:

- izdavanje licenci;
- izmjene izdatih licenci;
- produženje licenci;
- oduzimanje licenci po službenoj dužnosti ili na zahtjev subjekta;
- praćenje i kontrolisanje rada i poslovanja energetskih subjekata u pogledu ispunjavanja uslova utvrđenih licencom, i
- vođenje registra licenci.

Agencija je u 2018. godini izdala licence za obavljanje sljedećih energetskih djelatnosti:

- transport naftnih derivata transportnim sredstvima;
- transport tečnog naftnog gasa transportnim sredstvima;
- trgovina na veliko naftnim derivatima;
- trgovina na veliko tečnim naftnim gasom;
- trgovina na malo naftnim derivatima;
- trgovina na malo tečnim naftnim gasom;
- skladištenje naftnih derivata, i
- skladištenje tečnog naftnog gasa.

Registar licenci, koji obuhvata izdate i oduzete licence, je javan i dostupan je na internet stranici Agencije (www.regagen.co.me).

Za djelatnosti iz oblasti prirodnog gasa, za čije obavljanje je Zakonom propisana obaveza posjedovanja licence, Agencija je u toku 2018. godine izvršila izmjene i dopune Pravila o licencama za obavljanje energetskih djelatnosti, na način što su Pravilima obuhvaćene i licence iz ove oblasti, a propisani su i obrasci za: transport tečnog prirodnog gasa, upravljanje postrojenjem za tečni prirodni gas, skladištenje tečnog prirodnog gasa i snabdijevanje kupaca tečnim prirodnim gasom. Navedenim izmjenama stvorene su pravne pretpostavke, odnosno uslovi za izdavanje licenci u oblasti prirodnog gasa.

a) Elektroenergetski sektor

U 2018. godini za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije izdata je licenca Hydro Bistrica DOO Podgorica za proizvodnju u mHE Bistrica Majstorovina.

b) Naftni sektor

Tokom 2018. godine, za obavljanje energetskih djelatnosti u oblasti naftnih derivata, u skladu sa zahtjevima subjekata, Agencija je izdala 26 licenci, koje su prikazane u Tabeli 6.

Tabela 6. – Pregled izdatih licenci u 2018. godini

Energetska djelatnost	Broj izdatih licenci	Energetski subjekat
Trgovina na veliko naftnim derivatima	5	DOO "IK real" Podgorica
		DOO "Avio petrol" Podgorica
		DOO "E.C. Auto trade" Podgorica
		DOO "VV trans" Podgorica
		DOO "Humci" Cetinje
Trgovina na veliko tečnim naftnim gasom	2	DOO "Humci" Cetinje
		DOO "Jet trans" Podgorica
Trgovina na malo naftnim derivatima	5	DOO "Euro petrol CG" Podgorica
		DOO "Eko petrol" Danilovgrad
		DOO "Avio petrol" Podgorica
		DOO "Humci BS" Cetinje
		DOO "Čelebić petrol trade" Podgorica
Trgovina na malo tečnim naftnim gasom	4	DOO "Euro petrol CG" Podgorica
		DOO "Eko petrol" Danilovgrad
		DOO "Avio petrol" Podgorica
		DOO "Humci BS" Cetinje
Skladištenje naftnih derivata	4	DOO "Euro petrol CG" Podgorica
		DOO "Avio petrol" Podgorica
		DOO "Humci BS" Cetinje
		DOO "Čelebić petrol trade" Podgorica

Skladištenje tečnog naftnog gasa	3	DOO "Euro petrol CG" Podgorica
		DOO "Avio petrol" Podgorica
		DOO "Humci BS" Cetinje
Transport naftnih derivata transportnim sredstvima	3	DOO "Hifa oil CG" Podgorica
		DOO "Pištet B" Cetinje
		DOO "Montenegro Bonus" Cetinje
UKUPNO	26	

Tokom 2018. godine Agencija je, na zahtjev energetske subjekata koji obavljaju djelatnosti iz oblasti nafte i gasa, vršila izmjene licenci kod subjekata kod kojih je došlo do promjene obima obavljanja energetske djelatnosti. Te promjene se odnose na povećanje ili smanjenje broja maloprodajnih objekata na kojima se obavlja energetska djelatnost, na povećanje ili smanjenje skladišnih kapaciteta, kao i na povećanje ili smanjenje broja transportnih sredstava kojima se obavlja energetska djelatnost transporta naftnih derivata i/ili tečnog naftnog gasa. Pregled izmijenjenih licenci dat je u Tabeli 7.

Tabela 7. - Pregled izmijenjenih licenci u 2018. godini

Energetska djelatnost	Broj izmijenjenih licenci	Energetski subjekat
Trgovina na malo naftnim derivatima	2	AD "Jugopetrol" Podgorica
		DOO "Kalamper" Bar
Skladištenje i distribucija naftnih proizvoda i/ili tečnog naftnog gasa	3	AD "Jugopetrol" Podgorica
		DOO "INA Crna Gora" Podgorica
		DOO "Kalamper" Bar
Snabdijevanje krajnjih kupaca tečnim naftnim gasom	2	AD "Jugopetrol" Podgorica
		DOO "Kalamper" Bar
Transport naftnih derivata drumskim transportnim sredstvima	9	DOO "Euro petrol CG" Podgorica
		DOO "IK real" Podgorica
		DOO "Humci" Cetinje
		DOO "Lukana" Podgorica
		DOO "Samcommerce plus" Tivat
		DOO "Hifa oil CG" Podgorica
		DOO "D trans" Cetinje
		DOO "Jet trans" Podgorica
		DOO "VV trans" Podgorica
UKUPNO	16	

U 2018. godini, oduzeto je ukupno 12 licenci, od čega je na zahtjev energetske subjekata oduzeto deset licenci, zbog prestanka obavljanja energetske djelatnosti, dok je Agencija po službenoj dužnosti oduzela dvije licence, zbog neispunjavanja obaveza utvrđenih Zakonom.

Oduzete licence prikazane su u Tabeli 8.

Tabela 8. – Pregled oduzetih licenci u 2018. godini

Energetska djelatnost	Broj oduzetih licenci	Energetski subjekat
Skladištenje i distribucija naftnih proizvoda	2	DOO "Neksan" Nikšić
		AD "CMC" Podgorica
Trgovina na malo naftnim derivatima	2	DOO "Neksan" Nikšić
		AD "CMC" Podgorica
Trgovina na malo tečnim naftnim gasom	1	AD "CMC" Podgorica
Trgovina na veliko tečnim naftnim gasom	1	DOO "Eco Booster" Podgorica
Trgovina na veliko naftnim derivatima	3	DOO "Vadaviro comp" Podgorica
		DOO "Eco Booster" Podgorica
		DOO "NST" Bijelo Polje
Transport naftnih derivata drumskim transportnim sredstvima	3	DOO "Neksan" Nikšić
		DOO "Mis šped" Podgorica
		DOO "Pollo&co" Pljevlja
UKUPNO	12	

U 2018. godini dva energetska subjekta su se obratila Agenciji zahtjevom za produženje licenci za obavljanje energetske djelatnosti na određenim maloprodajnim objektima, i to:

- 1) DOO "Petrol Crna Gora MNE" Podgorica za produženje Licence za obavljanje djelatnosti skladištenja i distribucije naftnih proizvoda i tečnog naftnog gasa i Licence za obavljanje djelatnosti trgovine na malo naftnim derivatima, koje se obavljaju na Jahting servisu u Marini u Baru, jer je produžen ugovor o zakupu ovog objekta, i
- 2) DOO "Lukoil Montenegro" Podgorica, tri puta je podnosio zahtjev za produženje Licence za obavljanje djelatnosti skladištenja i distribucije naftnih proizvoda i tečnog naftnog gasa, Licence za obavljanje djelatnosti snabdijevanja krajnjih kupaca tečnim naftnim gasom i Licence za obavljanje djelatnosti trgovine na malo naftnim derivatima na benzinskoj stanici koja se nalazi u Podgorici, na adresi Bulevar Mihaila Lalića bb, jer je produžen ugovor o zakupu navedene benzinske stanice.

3.4. Zatvoreni distributivni sistem

Zakonom je uveden novi model distributivnog sistema – zatvoreni distributivni sistem električne energije, koji predstavlja sistem preko koga se distribuira električna energija na geografski ograničenom području, i to u slučajevima kada postoji integracija rada ili proizvodnih procesa, trgovinskih ili uslužnih djelatnosti, a može obuhvatiti i ograničen broj kupaca iz kategorije domaćinstva sa boravkom na tom području. Zakon slijedi smisao i cilj formiranja zatvorenih distributivnih sistema, za koje se utvrđuje da su opravdani u slučajevima kada treba osigurati optimalnu efikasnost integrisanog snabdijevanja energijom koje zahtijeva posebne operative standarde, kao i u slučaju kada se sistem koristi primarno od strane vlasnika i sa njim povezanim subjektima, u kom slučaju operatoru distributivnog sistema treba omogućiti da se izuzme iz obaveza koje bi predstavljale administrativno opterećenje zbog posebne prirode odnosa između operatora distributivnog sistema i korisnika sistema.

U 2018. godini, u skladu sa Zakonom i Pravilima za utvrđivanje statusa zatvorenog distributivnog sistema električne energije, Agencija je izvršila kontrolu DOO PM Power iz Tivta, čiji objekti i postrojenja distribuiraju električnu energiju u okviru turističkog kompleksa Porto Montenegro, a kojem je status utvrđen u toku 2017. godine.

Porto PM Power je snabdjevač svih kupaca u zatvorenom distributivnom sistemu i do sada nije bilo zahtjeva za promjenu snabdjevača. Na području koje opslužuje operator zatvorenog distributivnog sistema, od utvrđivanja statusa nije bilo prekida u napajanju električnom energijom.

Kontrolom je utvrđeno da PM Power DOO, kao operator zatvorenog distributivnog sistema ispunjava uslove propisane Zakonom i Pravilima za utvrđivanje statusa zatvorenog distributivnog sistema.

3.5. Sertifikacija Operatora prenosnog sistema (OPS)

Sertifikacija operatora prenosnog sistema je jedna od novih pojmova u pozitivnim zakonima koji regulišu oblast energetike, uvedena Trećim energetske paketom, odnosno Direktivom 2009/72/EC o opštim pravilima za interno tržište električne energije, i predstavlja mjeru za obezbjeđenje potpune nezavisnosti operatora prenosnog sistema od energetske subjekata koji vrše djelatnost proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom. Dodatno, dobijanjem sertifikata operator prenosnog sistema stiče pravo da obavlja prekogranični prenos električne energije.

Postupak sertifikacije Crnogorskog elektroprenosnog sistema, koji kao operator prenosnog sistema obavlja djelatnost prenosa električne energije, pokrenut je 20. juna 2017. godine, podnošenjem Zahtjeva od strane ovog energetske subjekta. Agencija je 20. oktobra 2017. godine donijela Privremenu odluku, i istu, u skladu sa zakonom i Pravilima o sertifikaciji operatora prenosnog sistema („Službeni list CG“, broj 50/16), dostavila Sekretarijatu Energetske zajednice. Sekretarijat je, prema evropskim regulativama, imao obavezu da u roku od četiri mjeseca formira mišljenje o privremenoj odluci regulatora, i isto je, na Privremenu odluku Agencije, dostavio 27. februara 2018. godine, nakon čega je uslijedio postupak izrade konačne odluke. Prilikom donošenja odluke, regulator je bio obavezan da sagleda, i u mjeri u kojoj je to moguće, uvaži stav Sekretarijata Energetske zajednice. Odluka o uslovnom izdavanju sertifikata je donijeta 26. aprila 2018. godine, i istom je CGES-u naloženo

da u rokovima od šest, odnosno dvanaest mjeseci sprovede radnje koje će u cjelosti obezbijediti ispunjenje svih zakonskih uslova koje operator prenosnog sistema mora da ispunjava.

Jedan uslov, koji se odnosi na obezbijedjivanje lica koje će biti obavezano da prati da se postupak imenovanja organa upravljanja CGES odvija nezavisno od postupka imenovanja organa upravljanja kod subjekata koji obavljaju djelatnost proizvodnje i/ili snabdijevanja električnom energijom, ispunjen je u junu 2018. godine.

Drugi uslov koji je CGES odlukom obavezan da ispuni je da inicira izmjenu zakona ili podzakonskog akta kojom bi se obezbijedilo da se postupak imenovanja organa upravljanja subjekata koji obavljaju djelatnost proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom odvijaju nezavisno od organa državne uprave nadležnog za poslove finansija koji predlaže članove organa upravljanja operatora prenosnog sistema. Postupak je iniciran kroz izmjene Zakona o energetici, započete tokom 2018. godine. Po usvajanju izmjena i dopuna Zakona o energetici, koje je planirano da se okonča do kraja 2019. godine, CGES će steći sve uslove koji su traženi za sertifikaciju.

3.6. Tržište električne energije

Snabdijevanje na tržištu električne energije

Kupovina i prodaja električne energije obavlja se na tržištu električne energije na osnovu ugovora ili neposredno na organizovanom tržištu. Učesnici na tržištu električne energije su: proizvođači, snabdjevači, snabdjevač posljednjeg izbora i ranjivih kupaca, trgovci, kupci samosnabdjevači, operator prenosnog sistema, operator distributivnog sistema i operator tržišta.

Tržište električne energije u Crnoj Gori dijeli se na veleprodajno i maloprodajno tržište. Kupci imaju pravo da biraju svog snabdjevača električnom energijom, po cijenama i uslovima u skladu sa ugovorom o snabdijevanju, čija obaveza zaključivanja je predviđena Zakonom.

U 2018. godini kupci nijesu snabdijevani po regulisanim cijenama, već je snabdjevač koji snabdijeva domaćinstva i male kupce, formirao cijenu električne energije u skladu sa Zakonom (član 249) i Odlukom o imenovanju referentne energetske berze, broj 16/3153-2 od 31.10.2016. godine, koju je donijela Agencija. Za kupce, osim domaćinstava i malih kupaca, cijena električne energije je formirana slobodno na tržišnim principima.

Maloprodajno tržište električne energije je zasnovano na principima stvaranja konkurencije u snabdijevanju, kroz izdavanje licenci za snabdijevanje električnom energijom. Na maloprodajnom tržištu električne energije postoji pet licenciranih snabdjevača, i to:

- EPCG AD Nikšić,
- DOO Montenegro Bonus Cetinje,
- DOO ENERGIA GAS AND POWER Podgorica,
- DOO UNIPROM Nikšić i
- DOO PETROL CRNA GORA MNE Podgorica.

Tokom 2018. godine krajnje kupce je snabdijevao jedan snabdjevač – EPCG AD Nikšić.

Osnovni preduslovi za razvoj konkurencije na tržištu električne energije obezbjeđuju se kroz:

- pravno razdvajanje djelatnosti prenosa i distribucije električne energije, kao regulisanih mrežnih djelatnosti, od proizvodnje i snabdijevanja, kao tržišnih djelatnosti,
- izdavanje licenci za snabdijevanje električnom energijom,
- stvaranje pravnog okvira kojim se regulišu prava promjene snabdjevača krajnjih kupaca električne energije,
- stvaranje pravnog okvira kojim se reguliše funkcionisanje snabdjevača posljednjeg izbora i ranjivih kupaca,
- aktivnosti na podizanju nivoa informisanosti kupaca o cijenama električne energije i ponudi na maloprodajnom tržištu, uključujući aktivnosti na izradi alatke za upoređivanje cijena električne energije na maloprodajnom tržištu električne energije, i
- nadzor nad poslovanjem energetske subjekata u pogledu primjene tržišnih pravila i praćenje stepena i efektivnosti otvaranja tržišta i konkurencije na maloprodajnom tržištu.

U okviru svojih zakonskih ovlaštenja, praćenja rada i poslovanja energetske subjekata, tokom 2018. godine Agencija je izvršila kontrolu CEDIS i EPCG AD Nikšić.

Za obezbjeđenje uslova za funkcionisanje maloprodajnog tržišta od značaja je tehnička spremnost CEDIS. Postojanje platforme za razmjenu podataka je važan preduslov za stvaranje jednakih uslova za sve snabdjevače i dalji razvoj maloprodajnog tržišta. U skladu sa Pravilima o promjeni snabdjevača krajnjih kupaca električne energije, operator distributivnog sistema je dužan da izradi platformu i da omogući pristup svakom licenciranom snabdjevaču. Tokom 2018. godine CEDIS je sprovodio aktivnosti na razvoju platforme za razmjenu podataka. Formirane su radne grupe za izradu novog Billing sistema, koji će sadržati zasebni modul za razmjenu podataka sa Agencijom, korisnicima distributivnog sistema, energetskim subjektima i operatorom tržišta.

Razvoj maloprodajnog tržišta električne energije praćen je kroz vršenje nadzora nad poslovanjem EPCG AD Nikšić. Iako je realizovan napredak u razvoju maloprodajnog tržišta u dijelu stvaranja pravnog okvira i otvaranja tržišta, tokom 2018. godine nije bilo zahtjeva od strane kupaca za promjenu snabdjevača.

U pogledu podizanja nivoa informisanosti kupaca o cijenama električne energije i ponudi na maloprodajnom tržištu, Agencija je tokom 2018. godine sprovodila aktivnosti na izradi alatke za upoređivanje cijena električne energije na maloprodajnom tržištu kroz saradnju sa organizacijom NARUC (National Association of Regulatory Utility Commissions). Cilj obezbjeđenja ove alatke je da se kupcima obezbijedi jednostavan pristup informacijama i poređenje ponuda snabdjevača.

Osim navedenog, praćena je primjena Programa mjera pomoći krajnjim kupcima u izvršavanju dospelih ugovornih obaveza radi sprječavanja obustave snabdijevanja i

Programa mjera pomoći snabdjevanja krajnjih kupaca na mjestima udaljenim od urbanih područja. Kroz primjenu navedenih programa kupcima je obezbijeđeno sljedeće: popust za redovno plaćanje računa za utrošenu električnu energiju, mogućnost zaključivanja sporazuma o izvršavanju obaveza za utrošenu električnu energiju na rate, prekid obračuna kamata za kupce sa zaključenim sporazumom, pružanje servisnih informacija kupcima putem besplatne info linije i web sajta, samostalno očitavanje brojila za kupce u udaljenim područjima, informacije o stanju duga i iznosu računa preko web sajta EPCG, dostava računa premo e-maila i SMS Info servisa i korišćenje trajnih naloga za plaćanje.

Stvaranje daljih pretpostavki za razvoj tržišta električne energije

Proces uspostavljanja konkurentnog i transparentnog tržišta električne energije su u 2018. godini obilježile aktivnosti kako na nacionalnom tako i na međunarodnom nivou.

U cilju unapređenja nivoa transparentnosti, Ministarstvo ekonomije je u prvom kvartalu 2018. godine donijelo Pravilnik o podacima koje obezbjeđuje operator prenosnog sistema električne energije i načinu dostavljanja i objavljivanja podataka od značaja za tržište električne energije kojim je izvršeno transponovanje Uredbe Komisije EU br. 543/2013 o dostavljanju i objavljivanju podataka o tržištima električne energije. Polazeći od činjenice da model funkcionisanja elektro-energetskog tržišta koji je prepoznat Zakonom, podrazumijeva uspostavljanje regionalnog tržišta električne energije i njegovo integrisanje u jedinstveno tržište električne energije Evropske unije, primjena Pravilnika pored nacionalnog ima i međunarodni značaj. Agencija je u 2018. godini sprovela kontrolu primjene ovog akta, koja je detaljnije obrađena u Poglavlju 3. tački 10. *Nadzor nad radom energetskih subjekata*.

Primjena transparentnih postupaka upravljanja i dodjeljivanja kapaciteta za prenos električne energije, zasnovanih na tržišnim principima, je i tokom 2018. godine bila predmet nadzora Agencije, kako je i navedeno u Poglavlju 3. tački 10. *Nadzor nad radom energetskih subjekata*. U 2018. godini su primjenjivana pravila odobrena od strane Agencije tokom 2017. godine, i to: Harmonizovana pravila za dodjelu prekograničnih prenosnih kapaciteta, donijeta od strane SEE CAO, koja su usaglašena na regionalnom nivou i Pravila za dodjelu raspoloživih prenosnih kapaciteta na interkonektivnim vezama kontrolne oblasti Crna Gora sa susjednim kontrolnim oblastima, donijeta od strane CGES-a, koja se primjenjuju na granicama za čiju dodjelu kapaciteta nije zadužena regionalna kancelarija SEE CAO.

U pogledu stvaranja institucionalnih preduslova za dalji razvoj tržišta na nacionalnom nivou, 2018. godina je protekla u znaku odabira strateškog partnera za Berzu električne energije DOO Podgorica (BELEN).

Aktivnosti Agencije koje su se odvijale na međunarodnom nivou su se odnosile na prilagođavanje odgovarajuće EU legislative u cilju njenog transponovanja u crnogorsko zakonodavstvo, ali i pripremu za (ranu) implementaciju određenih odredbi iste. Transponovanjem EU legislative kojom se uređuje proces povezivanja tržišta električne energije u jedinstveno, ali i njegova cjelovitost i transparentnost, se obezbjeđuje sigurni regulatorno-pravni okvir za dalji razvoj tržišta elektrilne energije u Crnoj Gori, njegovo povezivanje sa susjednim i nadzor nad funkcionisanjem istog u cilju otkrivanja i u krajnjem, sprječavanja i sankcionisanja zloupotreba tržišta.

Angažovanjem u mješovitim radnim grupama Energetske zajednice, Agencija je doprinijela utvrđivanju prilagođene verzije Uredbe Komisije EU broj 1227/2011 Evropskog Parlamenta i Savjeta o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (u daljem tekstu: REMIT), koja je krajem 2018. godine usvojena od strane nadležnog organa Energetske zajednice. Usvojeni akt će biti predmet transponovanja u nacionalno zakonodavstvo u narednom periodu.

Rad na prilagođavanju Uredbe Komisije EU broj 2015/1222 o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima (u daljem tekstu: CACM) i Uredbe Komisije EU broj 2016/1719 o uspostavljanju smjernica za dugororčnu dodjelu kapaciteta (u daljem tekstu: FCA) je nastavljen tokom 2018. godine u okviru radnih grupa Energetske zajednice čiji su članovi predstavnici Agencije.

Paralelno, Agencija je nastavila sa aktivnim učešćem u radu više mješovitih tijela formiranih za realizaciju „mekih mjera“ koje su utvrđene u prethodnom periodu na Samitu zemalja Zapadnog Balkana. „Meke mjere“ se odnose na aktivnosti koje je neophodno sprovesti na nacionalnom i regionalnom nivou u cilju otvaranja i zaživljavanja veleprodajnog tržišta električne energije. Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Srbija su se obavezale da će uspostaviti regionalno tržište električne energije kroz:

- “market coupling”, odnosno povezivanje tržišta električne energije;
- razvoj regionalnog balansnog tržišta od strane operatora prenosnih sistema, i
- sporazum svih operatora sistema u regionu o uspostavljanju zajedničkog metoda za izračunavanje raspoloživog prekograničnog kapaciteta, koji je neophodan za nesmetano i efikasno odvijanje prekogranične razmjene energije.

Fokus radnih grupa u toku 2018. godine je bio na pripremi konkretnih predloga za ranu implementaciju odgovarajućih odredbi CACM regulative.

Pripremama za povezivanje tržišta električne energije je značajno doprinio i zajednički projekat Albanije, Italije, Crne Gore i Srbije, "CEI Centralno-evropska inicijativa - Jačanje energetske regulatornih tijela na Zapadnom Balkanu", koji se realizovao u 2018. godini. Ova regionalna inicijativa je podrazumijevala zajednički rad svih aktera koji su neophodni za dalji razvoj i uvezivanje tržišta: operatora prenosnih sistema, berzi i regulatornih tijela iz pomenute četiri države. Druga faza projekta će biti realizovana u 2019. godini.

3.7. Obnovljivi izvori energije i visokoefikasna kogeneracija

U oblasti obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije, Agencija ima niz ovlaštenja utvrđenih Zakonom, koja se odnose na:

- izdavanje garancija porijekla proizvođačima električne energije,
- vođenje registra izdatih garancija porijekla,
- odobravanje i mijenjanje privremenih statusa povlašćenih proizvođača,
- odobravanje, mijenjanje i oduzimanje statusa povlašćenih proizvođača,
- vođenje registra povlašćenih proizvođača,

- izvještavanje Ministarstva ekonomije, operatora tržišta, operatora distributivnog i operatora prenosnog sistema električne energije o izdatim rješenjima o sticanju statusa povlašćenog proizvođača,
- vršenje godišnje analize i objavljivanje podataka o udjelu obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije u ukupnoj proizvodnji i potrošnji električne energije,
- praćenje i analiziranje rada i poslovanja energetske subjekata u odnosu na izvršavanje podsticajnih mjera u oblasti obnovljivih izvora energije, uključujući uslove i cijene za priključenje novih proizvođača na prenosne i distributivne sisteme.

U skladu sa Zakonom i Uredbom o načinu izdavanja, prenošenja i povlačenja garancija porijekla energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije, Agencija izdaje, prenosi i povlači garancije porijekla za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije. Podaci o izdatim, prenešenim i povučenim garancijama porijekla upisuju se u registar garancija porijekla, čije vođenje i ažuriranje je u nadležnosti Agencije. Registar garancija porijekla se redovno ažurira i objavljuje na internet stranici Agencije.

Tokom 2018. godine, za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora, Agencija je izdala ukupno 252.316 garancija porijekla, koje su nakon toga prenešene na COTEE, i konačno, na aktivne snabdjevače i kupce-samosnabdjevače, shodno njihovom učešću u ukupnom konzumu električne energije Crne Gore.

Pregled tehničke dokumentacije i neposredni uvid u rad proizvodnog energetske objekta definisani su članom 99 Zakona o energetici, i predstavljaju korak koji prethodi izdavanju garancija porijekla, a koji sprovodi Agencija. Isti član Zakona propisuje da se prilikom prvog podnošenja zahtjeva za izdavanje garancija porijekla, izvrši pregled tehničke dokumentacije i neposredan uvid u rad proizvodnog energetske objekta. Nakon toga ista vrsta kontrole vrši se najmanje jednom u dvije godine. Tako je Agencija u toku 2018. godine, pored sprovođenja navedene procedure za dvije nove male hidroelektrane, mHE "Bistrica Majstorovina" u vlasništvu DOO "Hydro Bistrica" Podgorica i mHE "Šeremet potok" u vlasništvu DOO Nord Energy Andrijevića, izvršila i ponovni pregled tehničke dokumentacije i neposredni uvid u rad tri male hidroelektrane, mHE "Šekular" i mHE "Jezerštica" u vlasništvu DOO "Hidroenergija Montenegro" Berane i mHE "Jara" u vlasništvu DOO "Kronor" Podgorica, koje su stekle status povlašćenog proizvođača u 2016. godini.

U toku 2018. godine, Agencija je izdala jedno rješenje o utvrđivanju statusa povlašćenog proizvođača, za mHE "Šeremet potok", vlasništvo DOO "Nord energy" Andrijevića.

U istom periodu, Agencija je izdala devet rješenja o utvrđivanju privremenog statusa povlašćenog proizvođača, i to za:

- 1) mHE "Bukovica", vlasništvo DOO "Power AB - GROUP" Kolašin;
- 2) mHE "Bistrica Lipovska", vlasništvo DOO "BB Hidro" Podgorica;
- 3) mHE "Pecka", vlasništvo DOO "Đekić" Podgorica;
- 4) mHE "Krkori", vlasništvo DOO "Vodovod i kanalizacija" Andrijevića;

- 5) mHE "Đurička 2", vlasništvo DOO "Plava Hydro Power" Ulcinj;
- 6) mHE "Bukovica 1", vlasništvo DOO "Hydra MNE" Podgorica;
- 7) mHE "Bukovica 2", vlasništvo DOO "Hydra MNE" Podgorica;
- 8) mHE "Glava Zete", vlasništvo DOO "Zeta energy" Danilovgrad, i
- 9) mHE "Slap Zete", vlasništvo DOO "Zeta energy" Danilovgrad.

Agencija je u 2018. godini, odbila zahtjev DOO "Kol Energy" za sticanje privremenog statusa povlašćenog proizvođača za mHE "Raštak", zbog nepotpune dokumentacije.

Članom 104 stav 5 Zakona propisano je da se privremeni status povlašćenog proizvođača utvrđuje na period od dvije godine, sa mogućnošću produženja za jednu godinu, ako period izgradnje energetskog objekta za koji se stiče status nije utvrđen ugovorom ili drugim aktom.

Privrednim subjektima kojima su u 2018. godini isticali privremeni statusi povlašćenog proizvođača za proizvodne objekte za proizvodnju električne energije produženi su na njihov zahtjev, i to za:

- 1) mHE "Jelovica 1", vlasništvo DOO "Hidroenergija Montenegro" Berane;
- 2) mHE "Jelovica 2", vlasništvo DOO "Hidroenergija Montenegro" Berane;
- 3) mHE "Konjska rijeka", vlasništvo DOO "Hidroenergija Montenegro" Berane;
- 4) mHE "Mojanska 1", vlasništvo DOO "Small Hydro power plant Mojanska" Andrijevića;
- 5) mHE "Mojanska 2", vlasništvo DOO "Small Hydro power plant Mojanska" Andrijevića;
- 6) mHE "Mojanska 3", vlasništvo DOO "Small Hydro power plant Mojanska" Andrijevića;
- 7) mHE "Kutska 1", vlasništvo DOO "Small Hydro power plant Kutska" Andrijevića, i
- 8) mHE "Kutska 2", vlasništvo DOO "Small Hydro power plant Kutska" Andrijevića.

U 2018. godini istekli su privremeni statusi povlašćenog proizvođača za proizvodne objekte za proizvodnju električne energije, i to za:

- 1) mHE "Ljeviška rijeka – Izvor Morače", vlasništvo DOO "Dekar" Podgorica;
- 2) mHE "Trepaka 1", vlasništvo DOO "Dekar Hidro" Podgorica;
- 3) mHE "Trepaka 2", vlasništvo DOO "Dekar Hidro" Podgorica;
- 4) mHE "Crnja", vlasništvo DOO "Dekar energy" Podgorica;
- 5) mHE "Crni potok", vlasništvo DOO "Dekar energy" Podgorica, i
- 6) mHE "Ljubaštica", vlasništvo DOO "Dekar energy" Podgorica.

Krajem 2018. godine podnijeta su dva zahtjeva za produženje privremenog statusa povlašćenog proizvođača za proizvodne objekte za proizvodnju električne energije, i to za:

- 1) mHE "Kaludra 2", vlasništvo DOO "Hidroenergija Montenegro" Berane, i

2) mHE "Rijeka Reževića", vlasništvo DOO "MEII" Budva.

Takođe, u 2018. godini podniet je zahtjev za sticanje privremenog statusa povlašćenog proizvođača od strane DOO "Benergo" Berane za mHE "Miolje Polje" i od strane DOO "Viridi Progressum" Kolašin za mHE "Paljevinska".

Podaci o svim dodijeljenim statusima povlašćenog proizvođača i privremenim statusima upisani su u registar povlašćenih proizvođača, za čije vođenje i ažuriranje je nadležna Agencija.

O svim izdatim rješenjima, Agencija je izvještavala Ministarstvo ekonomije, operatora tržišta, operatora distributivnog sistema i operatora prenosnog sistema električne energije.

U skladu sa članom 55 Zakona, Agencija je u 2018. godini uradila i objavila na svojoj internet stranici Analizu udjela proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije u ukupnoj proizvodnji i potrošnji električne energije za 2017. godinu.

Po osnovu zakonske obaveze nadzora nad energetske subjektima u oblasti obnovljivih izvora energije, Agencija je u 2018. godini izvršila kontrolu COTEE čiji je predmet bio:

- obavezni otkup električne energije po podsticajnim cijenama po kojima se ta energija otkupljuje,
- zaključeni ugovori o otkupu električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije,
- proizvedena električna energija iz postrojenja povlašćenih proizvođača i isporučena električna energija iz izvora povlašćenih proizvođača kupcima, za svakog pojedinačnog snabdjevača,
- oslobađanje od plaćanja usluga balansiranja sistema, kao i primjena balansnog mehanizma i kupoprodaje električne energije proizvedene od strane povlašćenih proizvođača.

3.8. Poslovi Agencije vezani za regulisanje sektora gasa

Shodno odredbama Sporazuma o formiranju Energetske zajednice, Crna Gora je obavezna da u nacionalno zakonodavstvo unese odredbe koje se odnose na regulisanje djelatnosti u oblasti gasa, koje trebaju biti usklađene sa odredbama evropskog zakonodavstva. S tim u vezi, u Zakon o energetici i Zakon o prekograničnoj razmjeni električne energije i gasa, transponovana je EU regulativa koja se odnosi na regulaciju tržišta gasa. Ovim zakonima je propisana obaveza da Agencija donese više podzakonskih akata, čijim će se donošenjem obezbijediti kvalitetan pravni okvir za regulisanje ove oblasti.

Zbog ograničenih kapaciteta u ovoj oblasti Agenciji je, kroz Projekat IPA 2012, dodijeljena tehnička pomoć Evropske komisije, u okviru koje je i izrada podzakonskih akata od strane angažovanih eksperata. Od strane konsultanata, Agenciji su dostavljeni nacrti sedam akata i to:

- Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknada za operatora tržišta gasa;

- Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena, rokova i uslova za korišćenje distributivnog sistema gasa;
- Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena, rokova i uslova za korišćenje prenosnih sistema gasa;
- Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena, rokova i uslova za korišćenje sistema za skladištenje gasa;
- Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda, cijena, rokova i uslova za korišćenje postrojenja za tečni prirodni gas;
- Opšti uslovi za snabdijevanje gasom;
- Pravila za razdvajanje računa, upravljanja i informacija, radi izbjegavanja unakrsnih subvencija između djelatnosti u oblasti gasa.

Sva navedena akta razmatrana su u Agenciji i autorima su upućene primjedbe i sugestije. Istovremeno, svoje primjedbe i sugestije uputio je i Sekretarijat energetske zajednice, koji prati uskladjenost nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije, koji su, takođe, prosljeđeni autorima navedenih akata. U narednom periodu Agencija će nastaviti rad na ovim i drugim Zakonom utvrđenim podzakonskim aktima, u cilju uspostavljanja punog pravnog okvira za funkcionisanje tržišta gasa. Navedeni projekat, kojim je obuhvaćena i izrada podzakonskih akata za regulisanje sektora gasa okončan je krajem 2018. godine.

Master plan gasifikacije Crne Gore, koji je Vlada Crne Gore usvojila u drugoj polovini 2017. godine, navodi Jonsko jadranski gasovod (IAP) kao jedini pouzdan i ekonomski isplativ dotok prirodnog gasa u Crnu Goru. Kako izgradnja ovog gasovoda još uvijek nije počela, Agencija je odložila usvajanje podzakonskih akata, što je u skladu i sa odredbama člana 254, stava 2 Zakona o energetici, koji propisuje da će se navedene metodologije utvrditi najkasnije tri mjeseca prije puštanja u rad odgovarajuće gasne infrastrukture.

U cilju izgradnje infrastrukture i dostupnosti gasa potrošačima, Energetska zajednica sprovodi proceduru selekcije projekata od zajedničkog interesa, razdvojenih na: projekte od interesa za Energetsku zajednicu (PECI projekti) i projekte od zajedničkog interesa (PMI projekti). Na osnovu analiza koje su uradjene, IAP projekat je, od strane radne grupe Energetske zajednice, uvršten na listu PMI projekata, koja je usvojena krajem 2018. godine od strane Ministarskog savjeta.

Imajući u vidu zakonsku obavezu regulacije sektora gasa, kao i potrebu za usklađivanje funkcionisanja energetskog sektora Crne Gore sa funkcionisanjem tržišta u evropskim državama, predstavnici Agencije su uključeni u rad radnih tijela u okviru Energetske Zajednice i drugih međunarodnih organizacija, radi upoznavanja sa iskustvima funkcionisanja tržišta gasa u zemljama koje posjeduju infrastrukturu za prenos, distribuciju i skladištenje gasa, odnosno vrše regulaciju ove oblasti i u kojima tržišta gasa već funkcionišu.

3.9. Odlučivanje Agencije po žalbama kupaca električne energije

Zakonom je propisano da Agencija odlučuje po žalbama:

- 1) na akt operatora tržišta o prijemu učesnika na tržište električne energije,

- 2) na akt operatora tržišta o dodjeli statusa nosioca balansne odgovornosti učesniku na tržištu,
- 3) na akt operatora prenosnog ili distributivnog sistema o odbijanju zahtjeva za izdavanje saglasnosti za priključenje objekata na prenosni ili distributivni sistem električne energije,
- 4) na rješenje o izdavanju saglasnosti za priključenje objekata na prenosni ili distributivni sistem električne energije,
- 5) na akt operatora prenosnog ili distributivnog sistema o ispunjenosti uslova iz saglasnosti za priključenje objekata na prenosni ili distributivni sistem električne energije,
- 6) krajnjih kupaca u slučaju obustave ili ograničenja isporuke električne energije u slučaju kada kupac ne izvršava obaveze utvrđene ugovorom, odnosno računom za isporučenu energiju,
- 7) na odluke snabdjevača o opravdanosti prigovora po osnovu neispunjenja minimuma kvaliteta i eventualnoj finansijskoj kompenzaciji koju je snabdjevač dužan da plati kupcu po osnovu neispunjavanja minimuma kvaliteta snabdijevanja,
- 8) i na postupak promjene snabdjevača.

U 2018. godini pretežni dio žalbi se odnosio na rješenja o izdavanju saglasnosti za priključenje objekata na distributivni sistem električne energije, akte operatora distributivnog sistema o odbijanju zahtjeva za izdavanje saglasnosti za priključenje i na obustavu isporuke električne energije u slučaju kada kupac ne izvršava obaveze utvrđene ugovorom, odnosno računom za isporučenu energiju.

U postupku odlučivanja po žalbama u 2018. godini, od ukupno 25 predmeta za koje je Agencija bila nadležna, do 31.12.2018. godine riješena su 23. Od toga je 13 žalbi usvojeno, 5 je odbijeno jer je utvrđeno da su neosnovane, 3 su odbijene kao neblagovremene, jedna jer je izjavljena od strane neovlašćenog lica i jedna kao neuredna. Postupak po dvije žalbe je prenijet u 2019. godinu zbog dostavljanja žalbi u decembru 2018. godine i isti su okončani u 2019. godini.

Takođe, u 2018. godini Agenciji je podnijet veći broj podnesaka po kojima nije nadležna da postupa. To su uglavnom bile žalbe na rješenja snabdjevača, donijeta po prigovorima koji se tiču i proizilaze iz računa za utrošenu električnu energiju. Prigovorima se pretežno osporava postojanje duga za utrošenu električnu energiju zbog zastare potraživanja, kao i obračun zatezne kamate na zastarjelim potraživanjima. Razlog dostavljanja navedenih žalbi je dato uputstvo o pravnoj zaštiti od strane snabdjevača da se protiv rješenja može izjaviti žalba Agenciji, iako nijednom odredbom Zakona o energetici nije predviđena žalba na rješenje po ovom pitanju. U skladu sa Zakonom o upravnom postupku, Agencija je po navedenim žalbama donosila rješenja o odbijanju žalbi kao nedozvoljenih. Takva rješenja Agencije su u većini slučajeva osporena pred Upravnim sudom Crne Gore, što je stvorilo dodatne obaveze Agencije - davanje odgovora na tužbu, dostavu spisa predmeta sudu i pristup ročištu za usmenu raspravu pred tim sudom. S tim u vezi, a u cilju prevazilaženja navedenog problema, EPCG je ukazano da za navedeno postupanje nema osnova u Zakonu, ali je ovaj subjekat nastavio sa opisanom praksom.

Postupanje Agencije je potvrđeno od strane Upravnog suda Crne Gore u Presudi U.br. 4175/18. Navedenom presudom je odbijena tužba podnijeta na rješenje Agencije kojim je kao nedozvoljena odbijena žalba na rješenje EPCG, donijeto po prigovoru kupca na račun za utrošenu električnu energiju.

Takođe, Vrhovni sud Crne Gore je, u rješenju Uvp. 182/2018 zauzeo stav da je, za spor nastao povodom utroška električne energije, saglasno članu 14 stav 1 tačka 2 alineja 1 Zakona o sudovima, nadležan osnovni sud.

Članom 57 Zakona propisano je da Agencija može rješavati sporove između energetske subjekata i korisnika njihovih usluga, koji proizilaze iz ugovornog odnosa nastalog u skladu sa Zakonom, ako joj ugovorne strane povjere rješavanje takvog spora. Pravilima za rješavanje sporova putem arbitraže ("Službeni list CG", broj 42/17), uređen je postupak rješavanja sporova putem arbitraže. U skladu sa navedenom odredbom Zakona, pred Agencijom je u 2018. godini riješen jedan takav spor, između 13 jul - AD Plantaže Podgorica, DOO Crnogorski elektrodistributivni sistem Podgorica i Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić – FC Snabdijevanje. Spor je pokrenut po tužbi 13 jul - AD Plantaže, a odnosio se na obračun vršnog opterećenja na osnovu kojeg su ispostavljeni računi za utrošenu električnu energiju u periodu 01.01.2011. godine do 01.04.2017. godine. Postupak je okončan u korist Tužioca, Odlukom Agencije, broj 18/07-70 od 27.07.2018. godine, kojom su Tuženi obavezani da solidarno plate utvrđeni iznos na ime naknade štete po osnovu prekomjerno naplaćenih računa za utrošenu električnu energiju.

3.10. Nadzor nad radom energetske subjekata

Nadzor nad radom energetske subjekata Agencija obavlja na osnovu ovlašćenja definisanih Zakonom, Pravilima o licencama za obavljanje energetske djelatnosti i drugim podzakonskim aktima. U cilju realizacije predmetnih ovlašćenja, tokom 2018. godine vršen je nadzor nad radom energetske subjekata, na sljedeći način:

a) Elektroenergetski sektor

Pregled subjekata koji su posjedovali licence za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti u 2018. godini je dat u tabeli koja slijedi.

Tabela 9. - Licencirani elektroenergetski subjekti

Elektronergetski subjekat	Djelatnost
CGES	Prenos
CEDIS	Distribucija
COTEE	Operator tržišta
EPCG	Proizvodnja, Snabdijevanje
Krnovo Green Energy	Proizvodnja
Hidroenergija Montenegro	Proizvodnja
Hydro Bistrica	Proizvodnja

Igma Energy	Proizvodnja
Kronor	Proizvodnja
Zeta Energy	Proizvodnja
Montenegro bonus	Snabdijevanje
Uniprom	Snabdijevanje
Energia Gas & Power	Snabdijevanje
Petrol Crna Gora MNE	Snabdijevanje

Kontrole nad radom svih subjekata u elektroenergetskom sektoru vršene su na dva načina: neposredno, posjetama na licu mjesta i na sastancima održanim u prostorijama Agencije, ili posredno, analizom dokumentacije koju su dostavljali subjekti.

Predmeti izvršenih kontrola bili su:

- zaključivanje ugovora sa kupcima ili drugim elektroenergetskim subjektima, u skladu sa Zakonom, Tržišnim pravilima i licencom;
- ostvareni stepen transparentnosti i dostupnosti informacija;
- parametri kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom;
- realizacija AMM projekta (ugradnja novih multifunkcionalnih brojila);
- način vršenja obračuna količinskog odstupanja od voznih redova predaje i prijema električne energije, kao i finansijski obračun i način vršenja kontrole finansijskog poravnjenja utvrđenih odstupanja;
- primjena podsticajnih mjera;
- provjera ispunjenosti uslova za izdavanje garancija porijekla;
- dnevni programi rada EES (vozni redovi) i obračun energetske odstupanja;
- ugovori i saradnja sa učesnicima na tržištu;
- dodjela prekograničnih kapaciteta i upravljanje zagušenjima;
- funkcionisanje zatvorenog distributivnog sistema, izdavanje računa kupcima, određivanje naknada za priključenje operatora zatvorenog distributivnog sistema;
- saradnja sa susjednim operatorima prenosnih sistema, obračun gubitaka na interkonektivnim vodovima u tranzitu, kao i obračun troškova i prihoda po osnovu ITC mehanizma;
- pripreme za otvaranje maloprodajnog tržišta električne energije;
- izrada profila potrošnje kao uslov za razvoj maloprodajnog tržišta i
- realizacija planova investicija za 2017. godinu.

Neposredno je izvršeno 18 kontrola licenciranih subjekata po navedenim temama, i to: tri kontrole kod Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica, kao operatora prenosnog sistema; šest kontrola kod Crnogorskog elektrodistributivnog sistema DOO Podgorica, kao operatora distributivnog sistema; jedna kontrola kod

PM Power DOO Tivat, kao operatora zatvorenog distributivnog sistema; dvije kontrole DOO Hidroenergija Montenegro; jedna kontrola DOO Hydro Bistrica; jedna kontrola DOO Kronor; dvije kontrole kod Crnogorskog operatora tržišta električne energije DOO Podgorica, kao operatora tržišta i dvije kontrole kod Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić u svojstvu snabdjevača.

Nakon svake izvršene kontrole sačinjen je izvještaj koji sadrži ocjenu ispunjenosti uslova poslovanja predviđenih Zakonom i podzakonskim aktima.

U nastavku je dat osvrt na teme koje su bile u fokusu rada Agencije tokom 2018. godine:

- Primjena Pravilnika o podacima koje obezbjeđuje operator prenosnog sistema električne energije i načinu dostavljanja i objavljivanja podataka od značaja za tržište električne energije.

U martu 2018. godine je stupio na snagu Pravilnik o podacima koje obezbjeđuje operator prenosnog sistema električne energije i načinu dostavljanja i objavljivanja podataka od značaja za tržište električne energije („Službeni list CG“, broj 14/18), kojim je izvršeno transponovanje Uredbe Komisije EU br. 543/2013 o dostavljanju i objavljivanju podataka o tržištima električne energije. Tako je Agencija 2018. godine po prvi put sprovela kontrolu ostvarenog stepena transparentnosti i dostupnosti informacija od značaja za tržište električne energije, koje, pored nacionalnog, imaju i međunarodni značaj. Program rada tijela na nivou Energetske zajednice, čiji su članovi predstavnici Agencije, upravo predviđa pripremu izvještaja na regionalnom nivou sa fokusom na stepen implementacije predmetne regulative Evropske Unije. Očekuje se da će izvještaj biti dostupan u prvom kvartalu 2019. godine.

- Ugovori o priključenju na distributivni sistem

Agencija je i tokom 2018. godine nastavila da sprovodi kontrole po pitanju stepena zaključivanja ugovora o priključenju na distributivni sistem sa korisnicima kod kojih se snaga mjeri. Kako je primijećeno da rezultati djelovanja CEDIS i učešća kupaca u 2017. godini, u pogledu ispunjavanja obaveze potpisivanja ugovora, nijesu bili na zadovoljavajućem nivou, Agencija je u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore predstavila privrednicima mogućnosti za optimizaciju korišćenja i planiranja sistema električne energije. Naime, primjena Metodologije omogućava benefite kako korisnicima, tako i operatorima sistema. Dok korisnici čija je priključna/ugovorna snaga optimalno procijenjena u odnosu na njihove potrebe za električnom energijom, ostvaruju manju cijenu po kWh, operatorima sistema su obezbijeđeni stabilniji prihodi koji ne zavise od obima električne energije isporučene kupcima, kao i pravovremeni i adekvatniji signali za dalji razvoj distributivnog/prenosnog sistema električne energije. Agencija je tada ukazala na nizak stepen zaključenih ugovora o priključenju između korisnika kod kojih se snaga mjeri i operatora distributivnog sistema, a istovremeno ukazala i da ugovor o priključenju definiše niz međusobnih prava i obaveza, poput ugovornih snaga i standarda kvaliteta. Istaknuto je da posebnu pažnju treba posvetiti upravo vrijednostima koje se utvrđuju kao ugovorne snage i činjenici da je primjena finansijskih kompenzacija prema konkretnim kupcima koji su pogođeni nedostatkom kvaliteta i koji imaju zaključene ugovore o snabdijevanju električnom energijom predviđena za drugu polovinu 2019. godine. Dodatno je pojašnjeno da zaključenju ugovora o snabdijevanju prethodi zaključivanje ugovora o priključenju.

- Pregled dokumentacije i neposredni uvid u rad objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora

U cilju provjere ispunjenosti uslova za izdavanje garancija porijekla električne energije, članom 99 Zakona predviđen je pregled dokumentacije i neposredni uvid u rad objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora tokom postupka prvog podnošenja zahjeva za izdavanje garancija porijekla i najmanje jednom u dvije godine. Tokom 2018. godine, po ovom osnovu su izvršene kontrole DOO Hidroenergija za male hidroelektrane Jezerštica i Šekular, DOO Hidro Bistrica za malu hidroelektranu Bistrica Majstorovina i DOO Kronor za malu hidroelektranu Jara. Pregledom dokumentacije i neposrednim uvidom u rad postrojenja nijesu uočeni nedostaci sa aspekta izdavanja garancija porijekla.

- Izrada desetogodišnjih planova razvoja prenosnog i distributivnog sistema

Razvoj prenosnog, odnosno distributivnog sistema predstavlja zakonsku obavezu operatora sistema. U cilju obavljanja djelatnosti, CGES i CEDIS su dužni da Agenciji dostave na saglasnost desetogodišnje planove razvoja prenosnog, odnosno distributivnog sistema. Agencija je u maju 2018. godine dala na javnu raspravu Nacrt plana razvoja prenosne mreže Crne Gore 2019-2028. godine koji je dostavio CGES. Imajući u vidu primjedbe date u javnoj raspravi i s tim u vezi potreban obim i značaj aktivnosti koje je CGES trebao da sprovede na njihovom otklanjanju, Agencija je po završetku javne rasprave obavijestila CGES da treba da usmjeri aktivnosti na izradu Plana razvoja za period 2020-2029. godina. Od CGES i CEDIS je zatraženo da pripreme i dostave Agenciji planove aktivnosti koje se odnose na izradu planova razvoja za period 2020-2029. godina, kako bi se Agenciji omogućilo da aktivno prati procese pripreme ovih akata. U cilju blagovremene i koordinisane izrade planova od strane CGES i CEDIS, Agencija je tokom druge polovine 2018. godine organizovala dva zajednička sastanka sa subjektima.

Dok su prethodno navedene teme bile u fokusu Agencije tokom 2018. godine, analizom periodične i povremene izvještajne dokumentacije koju su energetski subjekti dužni da dostavljaju Agenciji, vršene su kontrole po sljedećim pitanjima:

- kontrola knjiženja na regulatornim računima, kako u pogledu primjene ovih računa, tako i u pogledu sadržine knjiženja koja se vrše na ovim računima;
- analizu bilansa stanja i bilansa uspjeha;
- parametre kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom;
- izvršavanje podsticajnih mjera u oblasti obnovljivih izvora energije, uključujući uslove i cijene za priključenje novih proizvođača na prenosne i distributivne sisteme;
- potrošnju energije, uvoz i izvoz električne energije;
- ostvarenje stope gubitaka u prenosnom i distributivnom sistemu električne energije;
- primjenu propisa o prekograničnoj razmjeni energije, kao i rad i poslovanje subjekata koji vrše aukcijsku dodjelu prekograničnih kapaciteta;
- realizaciju projekta zamjene brojila;
- funkcionisanje sistema za pružanje usluga korisnicima (uključujući registar žalbi i prigovora kupaca, izvještaje o postupanju po žalbama);
- realizaciju planova investicija, i
- podatke o fakturisanju realizaciji kupaca električne energije.

b) Sektor naftnih derivata

U sektoru naftnih derivata, Agencija je u 2018. godini, u skladu sa utvrđenim planom, pratila i kontrolisala rad i poslovanje energetskih subjekata. Cilj kontrola u sektoru naftnih derivata, s obzirom da se radi o neregulisanim energetskim djelatnostima koje se obavljaju na tržišnim principima, se odnosio na provjeru ispunjavanja uslova utvrđenih licencom.

Agencija je u 2018. godini, od ukupno 77 subjekata koji posjeduju licence za obavljanje energetskih djelatnosti u sektoru naftnih derivata, izvršila kontrolu 60 privrednih subjekata. Kontrole su vršene u 60 sjedišta privrednih subjekata i 94 objekta preko kojih energetski subjekti obavljaju energetske djelatnosti, i to: 87 benzinskih stanica, četiri jahting servisa, dva avio servisa i jedna instalacija za skladištenje naftnih derivata.

Prilikom kontrola vršen je uvid u sljedeću dokumentaciju:

- ugovore od značaja za obavljanje energetske djelatnosti, kao što su: ugovor o skladištenju, ugovor o kupoprodaji, ugovor o zakupu i dr;
- izvještaje nadležnog inspektora kojim se potvrđuje ispunjenost uslova i zahtjeva utvrđenih tehničkim propisima, propisima o zaštiti od eksplozija i požara, kao i propisima o zaštiti životne sredine;
- dokaze da zaposlena lica imaju položen odgovarajući stručni ispit za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja, održavanja, eksploatacije i rukovanja energetskim objektima, u skladu sa zakonom, i
- sertifikat o obuci vozača i sertifikat o ispravnosti vozila za prevoz opasnih materija.

Takođe se kontrola odnosila i na:

- eventualne izmjene u odnosu na podatke dostavljene prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje licence, odnosno od dana vršenja posljednje kontrole od strane predstavnika Agencije;
- provjeru poštovanja obaveze poslovanja isključivo sa licenciranim subjektima;
- provjeru načina vršenja nabavke naftnih derivata, prateće dokumentacije, sertifikata o kvalitetu naftnih derivata, kao i dokumentacije vezane za transportna sredstva kojima se obavlja transport naftnih derivata, i
- provjeru stanja na maloprodajnim objektima i druga pitanja od značaja za kvalitetno pružanje usluga korisnicima.

O svakoj izvršenoj kontroli sačinjavan je izvještaj koji sadrži predmet kontrole i zatečeno stanje kod kontrolisanog subjekta. Sačinjeno je ukupno 154 izvještaja o izvršenim kontrolama.

Kontrolama su utvrđene nepravilnosti kod sedam subjekata:

- 1) AD "Jugopetrol" Podgorica, na benzinskim stanicama u Ulcinju i Cetinju (Očinići);
- 2) DOO "Montenegro gas" Berane, na autoplinskoj stanici u Beranama;
- 3) DOO "Petrol Crna Gora MNE" Podgorica, na benzinskim stanicama u Baru, Cetinju i Kotoru;
- 4) DOO "Z petrol" Nikšić, na benzinskoj stanici u Nikšiću;
- 5) DOO "Castellana Co" Podgorica, na benzinskoj stanici u Ulcinju;

- 6) DOO "Pavgord CG" Podgorica, na benzinskim stanicama u Tivtu i Kotoru (Škaljari);
- 7) DOO "Lukoil Montenegro" Podgorica, na benzinskoj stanici u Budvi (Jaz).

Nepravilnosti su se odnosile na neposjedovanje dokaza da zaposlena lica imaju odgovarajući stručni ispit za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja, održavanja, eksploatacije i rukovanja energetskim objektima, u skladu sa zakonom, i to na maloprodajnim objektima kod sljedećih subjekata: DOO "Z petrol" Nikšić (BS Nikšić), DOO "Petrol Crna Gora MNE" Podgorica (BS Kotor), DOO "Montenegro gas" Berane (na autoplinskoj stanici), DOO "Castellana Co" Podgorica (BS Ulcinj), DOO "Pavgord CG" Podgorica (BS Tivat) i DOO "Lukoil Montenegro" Podgorica (BS Budva – Jaz).

Takođe, nepravilnosti su se odnosile na redovno održavanje opreme pod pritiskom i vršenje redovne kontrole i ispitivanja u toku eksploatacije u skladu sa tehničkim propisima i standardima, i to na maloprodajnim objektima kod sljedećih subjekata: DOO "Petrol Crna Gora MNE" Podgorica (BS Bar i BS Cetinje), AD "Jugopetrol" Podgorica (BS Ulcinj i BS Cetinje - Očinići), DOO "Castellana Co" Podgorica (BS Ulcinj) i DOO "Pavgord CG" Podgorica (BS Tivat).

U vezi sa navedenim nepravilnostima Agencija je obavijestila termoeenergetskog inspektora, koji takođe u skladu sa Zakonom o energetici, vrši nadzor nad njegovim sprovođenjem. Zapisnici o inspekcijskoj kontroli objekata, sačinjeni od strane inspektora, u kojima su ostavljeni rokovi za otklanjanje nepravilnosti, dostavljeni su Agenciji u skladu sa članom 224 stav 4 Zakona o energetici. Energetski subjekti su u ostavljenim rokovima otklonili utvrđene nepravilnosti i o tome obavijestili Agenciju.

Kontrole nijesu izvršene kod 17 subjekata, i to iz sljedećih razloga: neobavljanje djelatnosti, započet proces oduzimanja ili obnavljanja licence, licenca oduzeta po službenoj dužnosti, licenca istekla ili prestala da važi prije obavljanja kontrole, licencirani subjekat bio nedostupan u periodu kontrole itd. Subjekti koji nijesu kontrolisani u 2018. godini, a još uvijek obavljaju djelatnost, će biti prioritet pri sprovođenju kontrola u 2019. godini.

Na kraju 2018. godine, 71 privredni subjekat je imao licence za obavljanje energetskih djelatnosti.

3.11. Nadzor i primjena minimalnih standarda kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom

Aktivnosti započete u 2017. godini, po usvajanju Pravila o minimumu kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom, nastavljene su i tokom 2018. godine, kroz kontinuirane kontrole i organizovanje sastanaka sa operatorima sistema i snabdjevačem uz analizu dostavljenih podataka. Cilj sprovedenih aktivnosti u prethodnom periodu je unapređenje kvaliteta prikupljanja i obrade podataka propisanih Pravilima u susret početku primjene finansijskih kompenzacija ka konkretnom kupcu koje je predviđeno za avgust 2019. godine, ali i prikupljanje podataka radi određivanja početnih vrijednosti opštih parametara kvaliteta.

Primjena finansijske kompenzacije koju operator sistema ili snabdjevač treba da plati kupcu je Pravilima propisana za slučajeve kada je konkretan kupac pogođen nedostatkom kvaliteta usluge, odnosno kada subjekat nije ispoštovao pojedinačni minimum kvaliteta prema određenom kupcu. Parametri pojedinačnog minimuma

kvaliteta se odnose na rokove pružanja usluga od strane operatora sistema i snabdjevača, poput: izdavanja saglasnosti za priključenje kupaca, priključenja kupaca, blagovremenog obavještanja o prekidu u napajanju, otklanjanja prekida u napajanju, otklanjanja odstupanja napona, ponovnog priključenja kupaca i tretiranja zahtjeva za kontrolu ispravnosti funkcionalnosti mjernog mjesta. Pored pojedinačnog minimuma kvaliteta, Pravila definišu i indikatore opšteg minimuma kvaliteta, koji karakterišu stanje prenosnog, odnosno distributivnog sistema.

Konkretno, u svrhu nadzora nad radom energetskih subjekata sa aspekta kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom sprovedeno je šest kontrola u sjedištima društava, i to: četiri kod CEDIS, jedna kod CGES i jedna kod EPCG – FC Snabdijevanje. Paralelno je vršena analiza dokumentacije koju su subjekti dužni da dostavljaju na mjesečnom nivou. O sprovedenim kontrolama sačinjeni su izvještaji, koji sadrže ocjenu ispunjenosti uslova poslovanja predviđenih Zakonom i podzakonskim aktima. Kontinuiranim praćenjem i analizom dostavljenih podataka Agencija je, kao što je to bio slučaj i u prethodnom periodu, uticala na konzistentnost istih, sa ciljem stvaranja uslova za kvalitetniji reprezentativni uzorak za definisanje početnih vrijednosti parametara opšteg kvaliteta. Rezultati primjene Pravila tokom 2018. godine potvrđuju potrebu za sprovođenjem mjera od strane subjekata na koje je Agencija ukazala u prethodnom periodu. Tako je Agencija nastavila sa praćenjem realizacije mjera neophodnih za unapređenje kvaliteta prikupljanja, obrade i razmjene podataka, koje se konkretno odnose na: instalaciju novog SCADA sistema operatora prenosnog sistema, upotrebu softvera za prikupljanje podataka o prekidima operatora distributivnog sistema i uvođenje SCADA u distributivnom sistemu, kao i usaglašavanje procedura za sprovođenje zajedničkih procesa na relaciji operator distributivnog sistema – snabdjevač, koje se odnose na: prigovore kupaca, zahtjeve za ponovno priključenje i usaglašavanje podataka koji se dostavljaju Agenciji.

Takođe, u 2018. godini Agencija je imala konsultantsku pomoć obezbijeđenu preko Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD). Konsultantski tim Economic Consulting Associates Ltd (ECA) u okviru zadatka: Kvalitet usluge podsticajne regulative zasnovane na rezultatima, imao je za cilj da se nadoveže na prethodni zadatak koji je završio isti konsultantski tim, pod nazivom Podsticajne performanse za energetske kompanije.

U izvještaju konsultanata su dati određeni predlozi koji će biti razmotreni od strane Agencije i uzeti u obzir u narednom regulatornom periodu, u zavisnosti od utvrđenih sposobnosti operatora sistema da odgovore na određene podsticaje i obim raspoloživih istorijskih podataka.

3.12. Organizaciono, kadrovsko i institucionalno jačanje Agencije

Izvršavanje zakonskih obaveza koje su u nadležnosti Agencije zahtijeva kontinuirano unapređenje znanja i sposobnosti svih zaposlenih. Ovome Agencija daje veliki značaj jer se time obezbjeđuje viši nivo stručnosti kadrova, a poslovanje Agencije postaje sve kvalitetnije i efikasnije.

Jačanje kadrova odnosi se na cjelinu regulatornog procesa i u elektroenergetskom sektoru se ostvaruje od početka rada Agencije, dok za sektore regulacije gasa i regulisanih komunalnih djelatnosti, od kada su oni stavljeni u nadležnost Agencije.

O stručnom usavršavanju kako organa upravljanja i rukovođenja Agencijom tako i ostalih zaposlenih, kroz njihovo učešće na sastancima, radionicama i forumima unutar međunarodnih i drugih organizacija, bliže je opisano u sljedećoj tački ovog izvještaja.

Broj zaposlenih u Agenciji u 2018. godini je 33, što je na istom nivou kao u 2017. godini. Od ovog broja petoro je zaposleno na mandatni period u skladu sa Zakonom, a to su predsjednik Odbora Agencije, dva člana Odbora Agencije, izvršni direktor i zamjenik izvršnog direktora, dok je 28 lica zaposleno na neodređeno vrijeme.

Bitno je ukazati da je u septembru 2018. godine sproveden javni konkurs za izbor zamjenika izvršnog direktora Agencije u skladu sa Zakonom i Statutom Agencije, obzirom na to da je licu koje je obavljalo tu funkciju isticao drugi četvorogodišnji mandat. Ovaj postupak je okončan krajem decembra 2018. godine, izborom novog lica na ovu funkciju tako da je nastavljen kontinuitet rada u obavljanju poslova i ovog radnog mjesta.

3.13. Saradnja Agencije sa državnim organima, regulatornim tijelima iz okruženja i međunarodnim institucijama čiji je član ili sa kojima ima zajedničke pravce aktivnosti

Međunarodna saradnja

Agencija je članica Energetske zajednice (Energy Community - EC) i Asocijacije mediteranskih regulatora za električnu energiju i gas (Association of the Mediterranean Energy Regulators - MEDREG), i posmatrač u Agenciji za saradnju energetskih regulatora (Agency for the Cooperation of Energy Regulators – ACER), Savjetu Evropskih energetskih regulatora (Council of European Energy Regulators - CEER) i Asocijaciji akreditacionih tijela (Association of Issuing Bodies - AIB).

Međunarodne organizacije u kojima je Agencija član

Crna Gora je jedna od potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, zaključenog 2005. godine, u crnogorsko zakonodavstvo ratifikovanog 2006. godine, i od osnivanja vrlo aktivno učestvuje u radu svih tijela ove institucije, kao i ostvarivanju obaveza koje proizilaze iz zajedničkih ciljeva.

U posmatranom periodu angažovanje Agencije je bilo značajno u radu Regulatornog odbora Energetske zajednice i radnim grupama, naročito u pripremi nacrtu adaptiranih uredbi koje usvaja Ministarski savjet, kao najviši organ ove institucije. Kroz rad stalnih i povremenih radnih grupa, predstavnici Agencije su sudjelovali u analizama veleprodajnog i maloprodajnog tržišta električne energije i gasa, funkcionisanju balansnog tržišta, kao i usaglašavanju pravnih normi koje se odnose na regulatorni okvir.

Pored angažovanja u redovnim aktivnostima i radu radnih grupa, Agencija je sarađivala sa Energetskom zajednicom kroz realizaciju obaveza preuzetih potpisivanjem inicijative 2015. godine, nazvane Berlinski proces, čime je Crna Gora preuzela obaveze koje se odnose na ubrzano povezivanje tržišta zemalja Zapadnog Balkana, kako između sebe, tako i sa susjednim EU zemljama. U realizaciji postavljenih ciljeva definisanih u Memorandumu o razumijevanju kojim su zemlje

Zapadnog Balkana prihvatile mjere i rokove za realizaciju tih mjera, Agencija je učestvovala u radu dva upravna komiteta, i ispunila dio obaveza koje su se odnosile na regulatorni segment.

U februaru 2018. godine, na godišnjem predstavljanju implementacionog izvještaja, direktor Sekretarijata Energetske zajednice je Odboru za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, iznio zaključke o implementaciji Sporazuma u dijelu koji se odnose na energetske sektor Crne Gore. Tom prilikom, direktor Sekretarijata je pohvalio rad regulatora i posvećenost obavljanju zajedničkih ciljeva i zadataka i istakao liderstvo Crne Gore u odnosu na ostale članice Energetske zajednice po pitanju realizacije obaveza.

Što se tiče učešća Agencije u Asocijaciji mediteranskih regulatora za električnu energiju i gas, u kojoj je takođe član, u posmatranom periodu pažnja je posvećena radu generalne skupštine i radnih grupa koji su analizirali razvoj tržišta u zemljama članicama ove institucije, u čijem je članstvu 27 država.

Međunarodne organizacije u kojima je Agencija posmatrač

Pored institucija u kojima je Agencija član, aktivno se pratio i rad institucija u kojima regulator ima svojstvo posmatrača.

Status posmatrača crnogorskog regulatora u Agenciji za kooperaciju energetskih regulatora, postignut 2017. godine, je uspjeh vrijedan pažnje jer je Agencija jedini regulator iz Energetske zajednice koji je dobio pozitivan stav, prvo Sekretarijata Energetske zajednice a onda i ACER, za sticanje ovog statusa. ACER je asocijacija evropskih regulatora i iako Crna Gora još uvijek nije pristupila Evropskoj uniji, Agencija je zadovoljila visoke kriterijume postavljene od strane Energetske zajednice i Evropske komisije, te se uključila u praćenje rada dvije od tri radne grupe ove institucije. Agencija je u posmatranom periodu aktivno pratila aktivnosti radnih grupa za električnu energiju i gas, jer upravo sagledavanjem trenutnih djelovanja u zemljama Evropske unije može se steći značajno iskustvo za korak koji crnogorskom sektoru za energetiku tek predstoji.

Agencija ima svojstvo posmatrača u još jednoj instituciji evropskih regulatora, Savjetu Evropskih energetskih regulatora, pa je praćenjem rada radnih grupa kroz analizu dokumenata urađenih od strane ovog tijela, pratila dešavanja na evropskoj regulatornoj sceni kako bi bila informisana o aktivnostima, izazovima i budućim obavezama regulatora Evropske unije.

U cilju realizacije zakonske obaveze da proizvođačima izdaje garancije porijekla električne energije, Agencija je u toku 2018. godine nastavila ranije započet postupak obezbjeđivanja sredstava ili dijela sredstava od strane Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), sa ciljem nabavke softvera koji će obezbijediti povezivanje Agencije sa Asocijacijom akreditacionih tijela, čime će se omogućiti da se garancije porijekla izdate u Crnoj Gori prodaju u Evropi.

Osim rada i diskusije na nivou institucija, Agencija je u 2018. godini nastavila da njeguje tijesnu saradnju sa regulatorima iz okruženja, kroz osnivanje Balkanskog savjetodavnog foruma. Ovaj forum osnovan je od strane bugarskog, grčkog, srbijanskog, makedonskog i crnogorskog regulatora sa ciljem da, kroz rad borda i formiranja radnih grupa, podijeli svoje iskustvo, dođe do zajedničkih rješenja i

doprinese, između ostalog, razvoju stabilnog regulatornog i tržišnog okvira, sigurnom snabdijevanju kupaca električne energije i gasa, kao i snažnijoj konkurenciji.

Agencija je i u 2018. godini podržala realizaciju druge faze projekta započetog na inicijativu italijanskog regulatora da se u 2019. godini održi set radionica sa predstavnicima italijanskog, srbijanskog i albanskog regulatora na kojima će se razmijeniti znanja u vezi sa spajanjem tržišta električne energije ove četiri zemlje.

Saradnja u okviru nacionalnih institucija

Koordinacija između svih institucija zaduženih za energetiku je od izuzetnog značaja za postizanje rezultata i prepoznavanje Crne Gore kao stabilne članice Energetske zajednice i sigurnog partnera u internacionalnim projektima.

U okviru nacionalne saradnje, svakako je prioritetno učešće u radnim grupama koje formira Ministarstvo ekonomije, kao resorno ministarstvo, sa ciljem da se realizuju ciljevi i zadaci utvrđeni od strane Ministarskog savjeta i Stalne grupe na visokom nivou Energetske zajednice, kao i ciljevi preuzeti potpisivanjem tzv. Berlinskog sporazuma. Predstavnici ministarstva, regulatora i energetskih subjekata su nastavili sa aktivnostima na ispunjavanju obaveza navedenog sporazuma, iz domena svojih nadležnosti, a zajedno su dostavljali ažurirane informacije Energetskoj zajednici na dvomjesečnom nivou.

Predstavnici Agencije su aktivno učestvovali u pripremi Izvještaja o detaljnom pregledu politike energetske efikasnosti čijoj je izradi tokom 2018. godine pristupilo Ministarstvo ekonomije u saradnji sa Sekretarijatom Energetske povelje.

Pored ovog, zajednički rad započeo 2016. godine na izmjenama i dopunama Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, nastavljen je krajem 2018. godine kroz rad radne grupe koju sačinjavaju predstavnici resornog i drugih ministarstava, kao i institucijama koje su obavezne da poštuju ovaj ugovor.

Pored navedene saradnje na nacionalnom nivou, Agencija je potpisivanjem dva sporazuma o saradnji osnažila dalji zajednički rad i razmjenu iskustava sa Privrednom komorom Crne Gore i Upravom za inspekcijske poslove

Učešće Agencije u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji

Agencija je aktivno uključena u reformske procese na putu prema punopravnom članstvu u Evropsku uniju praćenjem tri pregovaračka poglavlja: Poglavlje 8 – Konkurencija, Poglavlje 15 – Energetika i Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja.

Agencija je tokom 2018. godine izvještavala o realizaciji svojih obaveza predviđenih Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018 – 2020.

U okviru pregovaračkih poglavlja 15 i 28, predstavnici Agencije su učestvovali u izradi Priloga izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za periode 01.03 – 31.10.2018. godine i 01.11.2018 – 01.02.2019. godine, u dijelu nadležnosti Agencije, a takođe su učestvovali i u radu Pododbora za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu i regionalnu politiku sredinom 2018. godine.

Nastavljeno je i sprovođenje aktivnosti koje se odnosi na Program ekonomskih reformi. Naime, predstavnik Agencije je učestvovao kako u pripremi izvještaja o realizaciji mjera predviđenih Programom ekonomskih reformi za Crnu Goru 2018-2020, tako i u pripremi nacrtu Programa ekonomskih reformi za Crnu Goru 2019-2021.

3.14. Ostali poslovi

Postupajući u skladu sa Zakonom, Agencija je utvrdila i blagovremeno dostavila na razmatranje i usvajanje Skupštini Crne Gore, sledeća dokumenta:

- 1) Predlog Finansijskog izvještaja sa Izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2017. godinu;
- 2) Izvještaj o stanju energetskog sektora Crne Gore za 2017. godinu, i
- 3) Predlog Finansijskog plana sa Planom rada Regulatorne agencije za energetiku za 2019. godinu.

Agencija je u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima pripremila i dostavila Skupštini Crne Gore Izvještaj o aktivnostima vezanim za regulisane komunalne djelatnosti u 2017. godini.

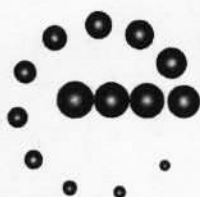
Agencija je u skladu sa obavezom propisanom Zakonom o sprječavanju korupcije ("Službeni list CG", broj 53/14), sačinila i Agenciji za sprječavanje korupcije podnijela Izvještaj o sprovođenju Plana integriteta Regulatorne agencije za energetiku za period januar – decembar 2017. godine.

Kao obveznik primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama ("Službeni list CG", br. 44/12 i 30/17), Agencija je postupala po podnijetim zahtjevima, kojih je tokom 2018. godine podnijeto 27 i to uglavnom od strane nevladinih organizacija. Zahtjevima se najčešće tražio pristup obimnijem broju informacija zbog čega je, radi obrade, identifikacije, kopiranja i obavljanja drugih pravnih i administrativnih poslova, neophodna koordinisana saradnja između lica zaduženog za rješavanje po zahtjevima za pristup informacijama i stručnih službi Agencije. Pored sprovođenja postupka po ovim zahtjevima, a u skladu sa članom 12 navedenog zakona, Agencija je na svojoj internet stranici obezbijedila proaktivni pristup informacijama. Takođe izvršeno je i ažuriranje Vodiča za pristup informacijama u posjedu Agencije.

Broj: 19/1622-2

U Podgorici, 23. april 2019. godin

 Predsjednik Odbora
Branislav Prelević

Crna Gora
Regulatorna agencija
za energetiku
Broj: 19/1622-3
Podgorica, 23.04.2019. godine

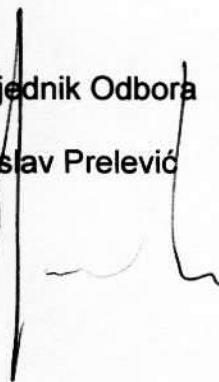
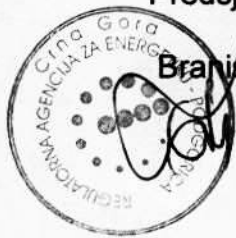
Na osnovu člana 54 stav 5 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 15/16 i 51/17), člana 67 st. 3 i 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list CG", br. 20/14, 56/14, 70/17 i 4/18), i člana 12 stav 1 tačka 16 Statuta Regulatorne agencije za energetiku ("Službeni list CG", broj 36/17), Odbor Regulatorne agencije za energetiku, na sjednici održanoj 23. aprila 2019. godine, donio je

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU PREDLOGA FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA SA IZVJEŠTAJEM O RADU REGULATORNE AGENCIJE ZA ENERGETIKU ZA 2018. GODINU

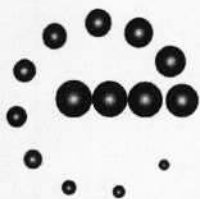
1. Utvrđuje se Predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2018. godinu.
2. Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Odbora
Branislav Prelević

Dostaviti:

- Skupštini Crne Gore;
- Ministarstvu finansija;
- A/a.

Crna Gora
Regulatorna agencija
za energetiku
Broj: 19/1622-4
Podgorica, 23.04.2019. godine

Na osnovu člana 67 st. 3 i 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list CG", br. 20/14, 56/14, 70/17 i 4/18), a u vezi člana 54 stav 4 Zakona o energetici ("Službeni list CG", br. 15/16 i 51/17), i člana 12 stav 1 tačka 16 Statuta Regulatorne agencije za energetiku ("Službeni list CG", broj 36/17), Odbor Regulatorne agencije za energetiku, na sjednici održanoj 23. aprila 2019. godine, donio je

ODLUKU

1. Za predstavnike Regulatorne agencije za energetiku koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri razmatranja i usvajanja Predloga finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu Regulatorne agencije za energetiku za 2018. godinu, imenuju se Predsjednik Odbora Branislav Prelević i član Odbora Miroslav Vukčević.
2. Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Odbora

Branislav Prelević

Dostaviti:

- Skupštini Crne Gore;
- Ministarstvu finansija,
- A/a.